Bilinmeyen

İNSAN BEYNİNİN, UZAYIN VE ZAMANIN

DÜNYASI

300 TL. (KDV dahil)

41

Kuramı Kerim gökbilimcileri şaşırtıyor

"Marie-Antoimette ile karşılaştık"

Peri fotoğrafları gerçek miydi?

Amerika'nın hayalet ışıkları

Hipnozun garip tarihi

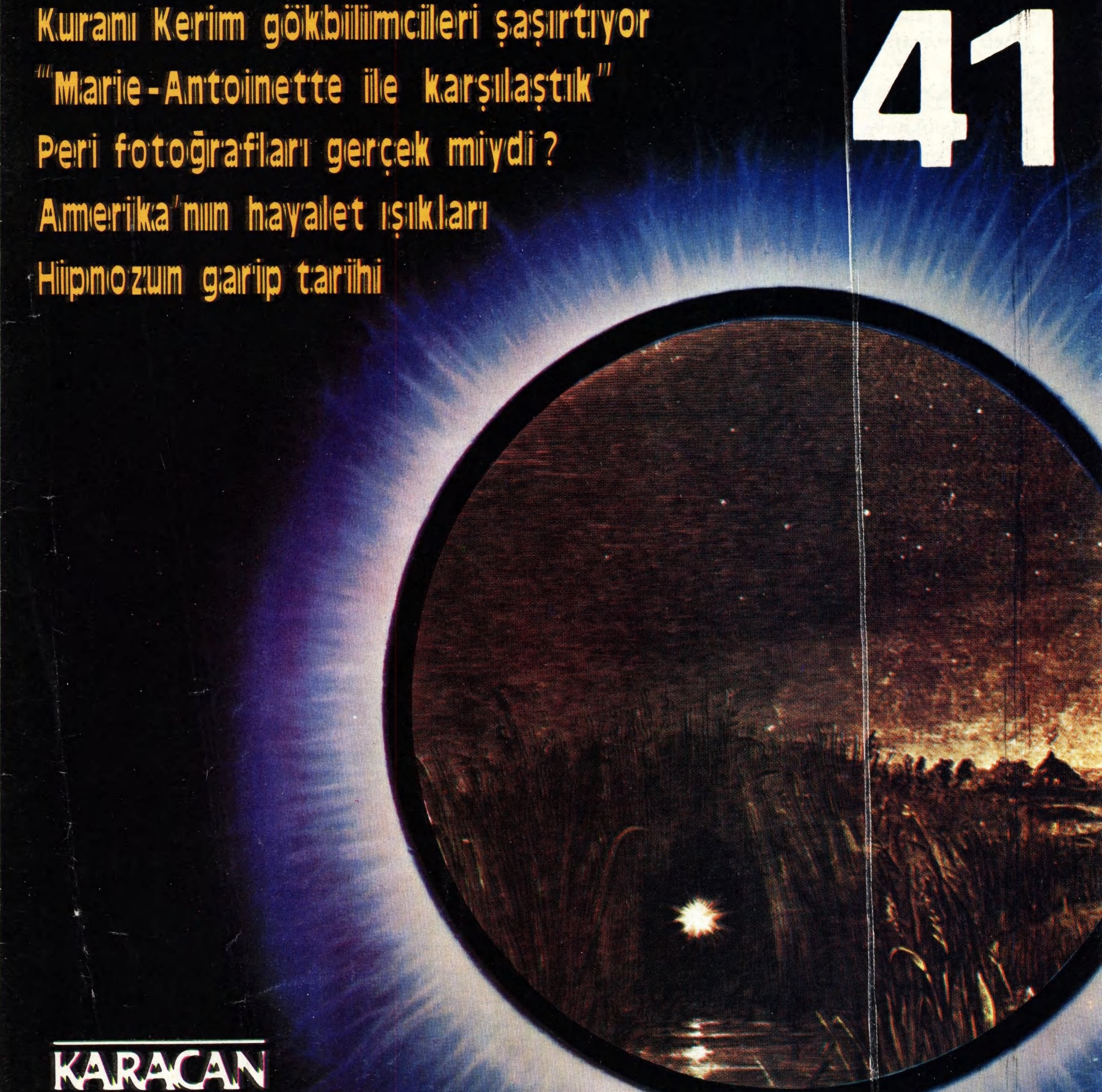

KARACAN

Bilinmeyen

İNSAN, UZAYIN VE ZAMANIN

DÜNYASI

İçindekiler

	Sayfa
Zaman kayması **"MARİE-ANTOİNETTE İLE KARŞILAŞTIK"**	961
KURANI KERİM, GÖKBİLİMCİLERİ ŞAŞIRTIYOR	965
Periler **PERİ FOTOĞRAFLARI GERÇEK MİYDİ?**	969
YÜZÜ OLMAYAN ADAM: FULCANELLİ	972
Hipnoz **HİPNOZUN GARİP TARİHİ**	976
AMERİKA'NIN HAYALET IŞIKLARI	981

Gelecek sayıda

Parapsikoloji araştırılıyor
Parapsikolojinin kürsüleri ve enstitüleri var ama resmi bilim bir türlü onu kabullenmiyor.
Sayfa: 999

Pompei'nin sonu
Yüzlerce yıl önce Pompei'deki yaşamı bir anda yok eden güç neydi?
Sayfa: 1002

Eksik sayılarınızı tamamlayın

Herhangi bir nedenle edinemediğiniz eksik sayı isteklerinizi 300 TL'lik posta pulu karşılığında yayınevimizden temin edebilirsiniz.

Dileyen okurlarımız fasikülleri tek tek isteyebilecekleri gibi, ilk üç cildi ciltlenmiş olarak talep edebilirler. Her cildin fiyatı 4750 TL'dir. Tutarı posta havalesiyle ya da T. İş Bankası Cağaloğlu Şb. 20 no'lu hesabımıza gönderebilirsiniz. Postane ya da bankadan aldığınız makbuzun aslını ya da suretini aşağıdaki kuponla yayınevimize ilettiğinizde, istediğiniz fasikül ya da ciltler derhal adresinize postalanacaktır. 1000 TL'ye kadar olan istekleriniz için posta pulu gönderebilirsiniz.

İstek sahibinin:
Adı, soyadı: .....
Adresi: .....
.....
.....

İstenen fasikül sayıları: .....
.....
.....

Cilt sayıları:
1. cilt (1-12) ☐
2. cilt (13-24) ☐
3. cilt (25-36) ☐

Tutarın gönderim şekli:
Posta pulu ☐
Posta havalesi ☐
Banka havalesi ☐

Bilinmeyen her hafta 3 okuruna 3 fotoğraf makinesi veriyor

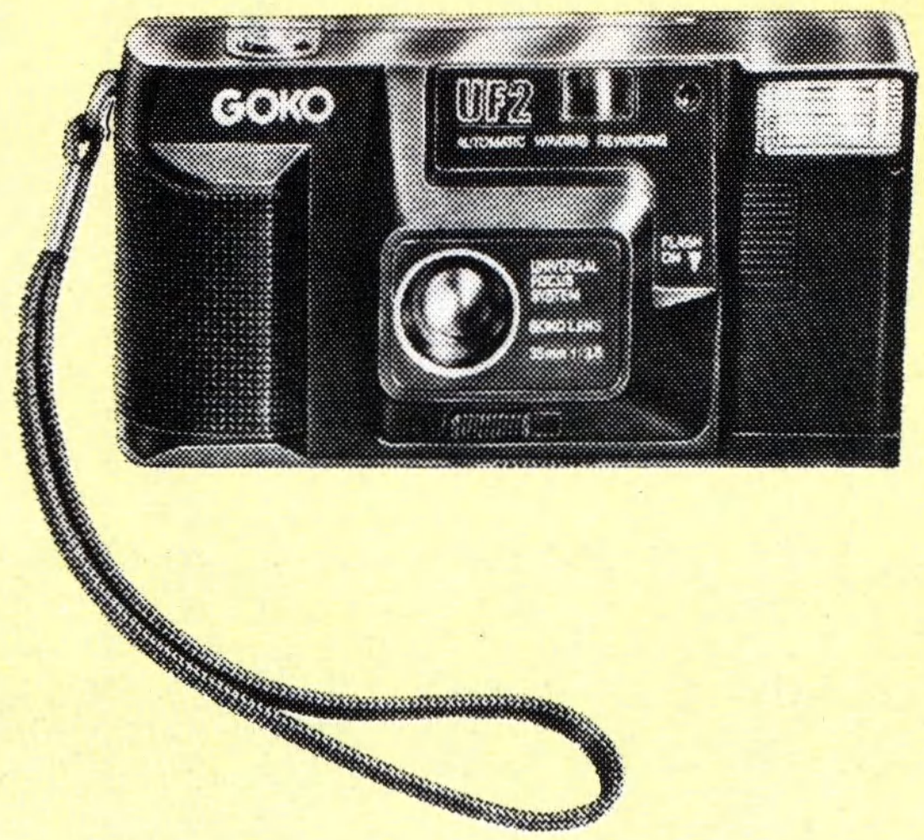

Uzun süredir devam ettirdiğimiz bedava bilgisayar kampanyasından sonra, şimdi de bedava fotoğraf makinesi veriyoruz. Her hafta üç okurumuza dağıtacağımız fotoğraf makinesi GOKO UF2. GOKO UF2 enstantane ayarını, diyafram ayarını, metre ayarını kendisi yapan, hatta filmi bile kendisi çeviren "dünyanın en akıllı fotoğraf makinesi". 7'den 70'e hemen herkesin rahatlıkla kullanabileceği özellikte. Kendinden elektronik flaşlı GOKO UF2 ile hayatınızın tatlı anlarını yıllarca albümlerinizde saklayabilirsiniz.

NASIL KATILACAKSINIZ

Aşağıdaki kuponu 22 Ekim 1985 Salı günü elimize geçecek şekilde adresimize gönderin. Yapılacak çekilişte kazanan okurumuzun adını 47. sayımızda açıklayacağız.

BİLİNMEYEN
GOKO UF2
fotoğraf makinesi çekilişi 2
Basın Sarayı, Cağaloğlu/İstanbul

ADI-SOYADI: .....
MESLEK: .....
YAŞI: .....
ADRES: .....
.....

2. ÇEKİLİŞ

COMX 35 KAZANAN ÜÇÜNCÜ OKURUMUZ ABONELERİMİZDEN FERHAN YILMAZ

BİLİNMEYEN COMX 35 bilgisayar çekilişlerinden üçüncüsü 18 Eylül Çarşamba günü yapıldı. Selçukhatun Cad. Üneri Apt. K. 3 Bursa'dan Ferhan Yılmaz, COMX 35 bilgisayar kazanan üçüncü okurumuz oldu.

BİLİNMEYEN ■ Cilt: 2 ■ Sayı: 41 ■ Fiyatı: 300 TL. (KDV dahil) Kıbrıs'ta 370 TL.

KARACAN YAYINLARI A.Ş. adına sahibi: ALİ KARACAN ■ YÜRÜTME KURULU: ALİ SAYDAM ■ ENGİN KÖSEBAY ■ OĞUZ DEMİRCİOĞLU ■ ÖZHAN KÜÇÜKTOPUZLU
YAZI İŞLERİ: Genel Yayın Yönetmeni: ALİ SAYDAM ■ Yazı İşleri Müdürü: FAİK AKIN ■ Yazı İşleri Müdür Yardımcısı: ERCAN ALTAZLI ■ YAYIN KURULU: Ata Nirun, Cem Çobanlı, Prof. A.J. Ellison, Dr. J.Allen Hynek, Brian Inglis, Colin Wilson ■ Ankara Temsilcisi: ÖNDER ŞENYAPILI ■ İzmir Temsilcisi: ERKAN SEVİNÇ
İDARE: Genel Koordinatör: OĞUZ DEMİRCİOĞLU ■ Mali Koordinatör: ÖZHAN KÜÇÜKTOPUZLU ■ İlan ve Halkla İlişkiler Müdürü: ESER NOYAN ■ Satış Müdürü: DÜNDAR INCESU
TEKNİK: Art Direktör: ERTAN GÖKMEN ■ Teknik Müdür: NURETTİN ÖZAKSEL ■ Teknik Müdür Yardımcısı: M. SABİT UÇUK ■ Düzelti Servisi Şefi: SERRA TÜZÜN ■ Dizgi-Pikaj-Montaj: KARACAN YAYINLARI ■ Renk ayırım: ORBİS LONDRA, ÇALİ GRAFİK-İSTANBUL ■ Baskı: HÜRRİYET OFSET A.Ş. HALKALI/İSTANBUL ■ Adres: BİLİNMEYEN, Basın Sarayı 34410 Cağaloğlu/İstanbul. P.K. 1134 34437 Sirkeci/İstanbul. Tel: 527 00 34 - 526 69 00 Telex: 23360 ■ Ankara Bürosu: Tunus Cad. 6/4 06640 Bakanlıklar/ANKARA Tel: 18 20 15 Telex: 42512 MİLT TR ■ İzmir Bürosu: 1379 Sok. 59/215 35210 Alsancak/İZMİR Tel: 13 73 91 Telex: 52651 MİLT TR ■ Abone yıllık (52 sayı) 11.400 TL, 6 aylık 6.000 TL. ■ Posta ücretleri yayınevimize aittir. (Abone ücretleri posta havalesiyle gönderilebileceği gibi İş Bankası Cağaloğlu/İstanbul Şubesi nezdindeki 20 no'lu hesabımıza yatırılabilir).

© Copyright: Orbis Publishing Ltd. London, England ■ Türkiye'de yayın hakkı: KARACAN YAYINLARI

"Marie-Antoinette ile karşılaştık"

1901 yılında Versay Sarayı'nı gezen iki kadın, farkında olmadan 18. yüzyılda Fransa kraliçesi olan Marie-Antoinette'in yaşadığı çağa gittiler ve bir süre orada yaşadılar. Aşağıdaki yazı, "Trianon serüveni" diye bilinen bu karmaşık olayı inceliyor.

1901 YILININ sıcak bir ağustos günü ikindi zamanıydı. Orta yaşlı iki bayan öğretmen, **Anne Moberley** ve **Eleanor Jourdain,** yıllık izinlerini geçirmek için Paris'e gelmişlerdi. Bu arada ünlü Versay Sarayı'nı da ilk defa gezeceklerdi. Her iki öğretmen de, tarih ile ilgiliydiler ve her ikisinin de akademik kariyerleri vardı. Moberley, Oxford'daki St. Hugh Koleji'nin müdiresi, arkadaşı ise, Watford' daki bir kız okulunun başöğretmeniydi. Son derece bilinçli ve aklı başında olan öğretmenlerin başlarına gelen inanılmaz olayı uydurmaları ya da hayale kapılmaları söz konusu bile olamazdı.

O gün bütün sarayı gezdiler ve dinlenmek üzere Galeri des Glaces'de (Camlı Köşk) bir süre oturdular. Pencere açıktı ve dışarıdaki görkemli bahçeden çiçeklerin enfes kokusu içeri doluyordu. Bu temiz, kır havası içlerinde yeniden gezintiye çıkmak isteği uyandırdı. Bu kez, Küçük Trianon denen şatoyu da görmek istediler. Versay Sarayı'nın geniş bahçesindeki bu şatoyu, Fransa Kralı **15. Louis** yaptırmış ve yerine tahta geçen **16. Louis**'ye, dolayısıyla onun eşi olan **Marie-Antoinette**' e armağan etmişti.

Moberley ve Jourdain isimli iki bayan öğretmen, 10 Ağustos 1901 tarihinde Versay Sarayı'nı gezdiler. Gezi akışı içinde her şey olağandı. Fakat sırça galeriye geldiklerinden itibaren (sağda) olağanüstü bir geziye başladılar. Bu galeriden, Marie-Antoinette' in yaşadığı Küçük Trianon Şatosu'na gitmeye hazırlandıklarında (altta) kendilerini o çağın zaman dilimi içinde buldular.

Beyaz elbiseli kadın

Küçük Trianon'a giden yol üzerinde olup olmadıklarından emin değillerdi. Şatoyu hedef almışlardı Ancak yollar oldukça karışık olduğundan, gidecekleri yeri tahminen kestirmeye çalışıyorlardı. Bu sırada, Moberley, gittikleri yolun köşesindeki küçük bir yapının penceresinde dalgalanır gibi, beyaz elbiseli bir kadını fark etti. Böylece, şaşırdıkları yolu sorabilecekleri biri karşılarına çıkmıştı. Fakat arkadaşı Jourdain, sanki ona aldırmadan yürüdü. Ancak sonradan öğrenecekti ki, Jourdain ne bu yapıyı, ne de beyaz elbiseli kadını görmemişti.

Yüzyıl öncesine dönüş

Garip bahçıvanlar

İki kadın, kendilerini kuşatan esrarengiz

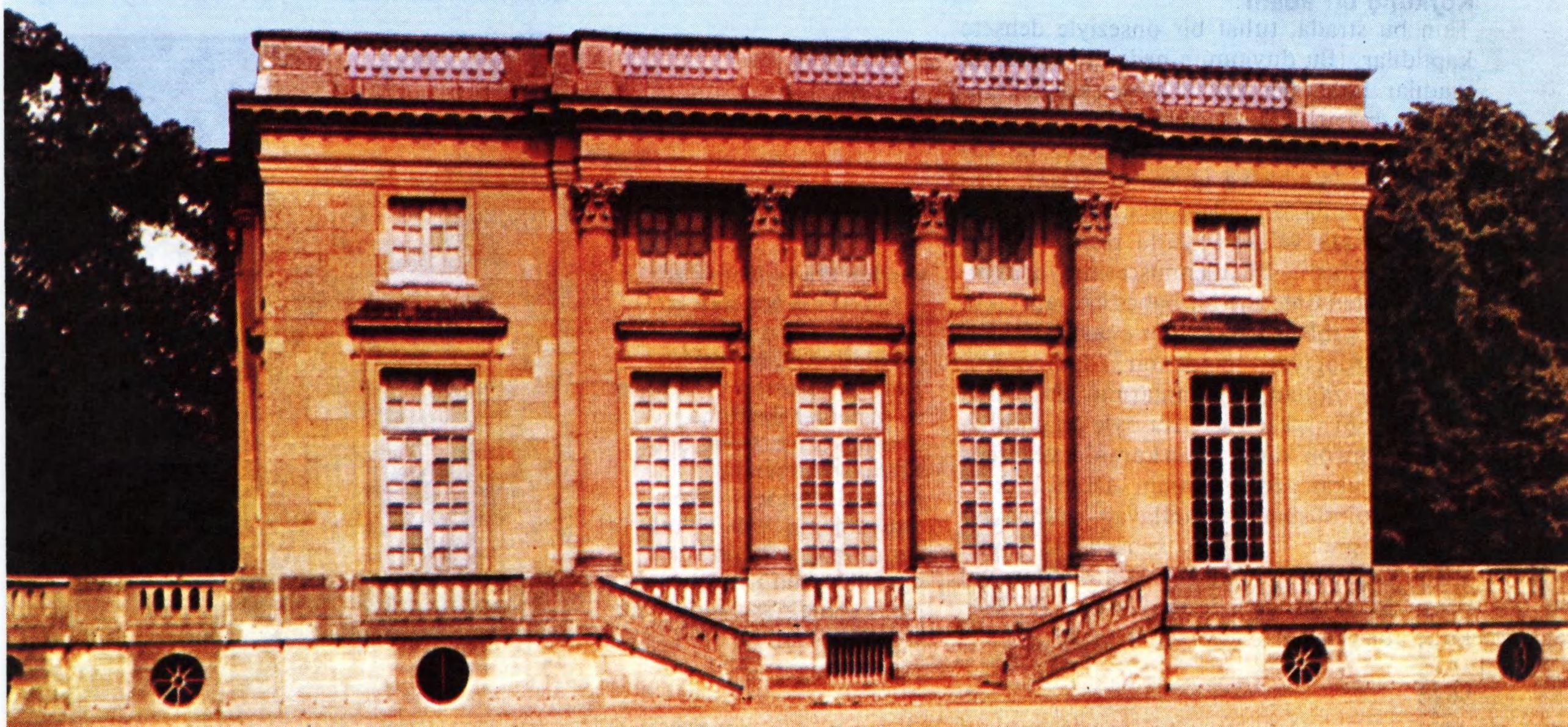

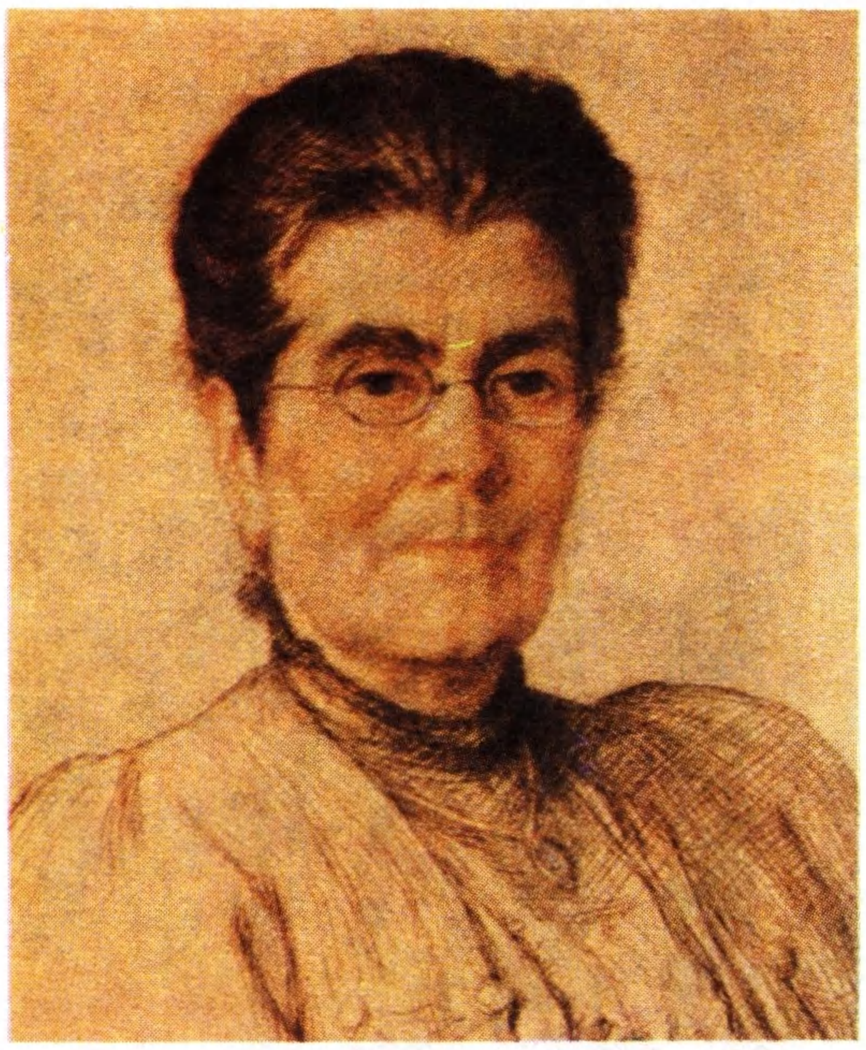

İki İngiliz kadınının birlikte tur attıkları güzergâhın krokisinin orijinali Kraliçe Marie-Antoinette'in mimarı ve bahçesinin dekoratörü olan Richard Mique tarafından çizilmişti (sağda). İngiliz kadınların gezdikleri güzergâh, bunun üzerinde gösterilmiştir.

ortamın farkında olmaksızın, İngiltere'deki dostlarından söz ediyorlardı. Sonra karşılarına çıkan dönemeçten sağa döndüler, birkaç küçük yapıyı daha geçtiler. Bir an karşılarına mermerden oyulmuş birkaç basamak çıktı. Burası bir tak görünümündeydi ve açık bir kapıdan arkadaki bahçeye çıkılabiliyordu. Duraksamadan takı geçtiler. Şimdi önlerinde iki yanı ağaçlı bir patika belirmişti. Bir an durdular. Ama, orada iki bahçıvanın çalıştığını görünce yürümeye başladılar. Bahçıvanların işgüzar insanlar oldukları belliydi. Hem çalışıyorlar, hem de koyu bir sohbetle aralarında konuşuyorlardı. Birinin elinde el arabası, diğerinde de bahçe teli vardı. Buraya kadar her şey normaldi. Fakat normal olmayan, onların gereksiz, hatta gülünç giyimleriydi. Üstlerinde kirlenmiş, yeşil birer ceket ve başlarında da üç köşeli şapkalar vardır. Uzun giysileri, yüzyıl öncesinden kalmış gibiydi.

Korkunç bir adam

Tam bu sırada, tuhaf bir önseziyle dehşete kapıldılar. (Bu duygunun nedenini açıklayamadılar. Fakat her ikisi de birden kulak kesilmiş ve birbirleriyle konuşmadıklarını daha sonra açıklamışlardı.) Çevrede garip bir şey vardı. Alışılmadık ve tatsız bir ortam oluşmuştu. O anda, çevredeki manzaranın derinliği kayboldu ve iki boyutlu resim gibi bir manzara oluştu. Büyülenmişçesine yürüyorlardı. Birden önlerine bir bahçe çardağı çıktı. Yuvarlak kubbeli, alçak çitlerle çevrili bir dinlenme çardağıydı. İçinde bir adam oturuyordu. O zaman heyecanlarının doruğuna ulaştıklarını fark ettiler. Bu öyle adamdı ki, dünyada hiçbir kadın onun karanlık ve iğrenç yüzüne bakamazdı. Adamın üzerinde korkunç görüntüsünü tamamlayan uzunca bir palto, başında ise geniş kenarlı bir şapka vardı. Belki de başından beri aradıkları yol orasıydı. Fakat geri dönüp çardaktaki korkunç adamdan kaçmayı tercih ettiler.

Anne Moberley (solda üstte) ve Eleanor Jourdain (sağda üstte) Küçük Trianon Şatosu çevresinde gördüklerini sonraki gelişlerinde göremediler. Her şey ilkinden farklıydı ve eskiydi. Buradaki düzenleme sonradan değiştirildiğine göre, geçmişteki orijinal konumunu gözleriyle gördüler,

Tuhaf bir dünya

Yaşlarından beklenmeyen bir hızla bir süre koştular. Bu tuhaf ortamda sadece ayak sesleri kendilerine aitti. Kalan her şey birden yabancılaşmıştı. Koşmaları, önlerine boş bir patika çıkana kadar sürdü. Moberley, birden orada bir adamın daha dikildiğini gördü. Oysa biraz önce kimse yoktu. Adam ansızın belirivermişti. Kendi ifadesiyle, *"Bu kez nazik bir adama rastlamıştı. Uzun boylu, iri siyah gözlü ve siyah hafif dalgalı saçlıydı."*

Bu adamın da başında garip bir şapka ve üzerinde uzun, koyu renkli bir palto vardı. Sanki onların hiç farkında değilmiş gibi bir eve doğru yürüyordu.

Sonra, onları fark etmişçesine irkildi, ardından da iki kadının kıyafetlerini süzerek gülümsedi. Belli ki, kadınların giyim tarzını yadırgamıştı. Buna rağmen iki kadını da, nazikçe eğilerek selamladı. Hızla koşan kadınlar, teşekkür etmek üzere geri baktıklarında, adamın ansızın kaybolduğunu, gözden

Kraliçe Marie-Antoinette'in (1755-1793) hayaleti iki İngiliz kadını tarafından görüldü. Kraliçe, Küçük Trianon terasına yaslanmış ve çimenler üzerinde oturmaktaydı. Daha önce Kraliçe'nin resmini görmedikleri için, önce tanıyamamışlardı. Fakat, sonra resimlerinden gördüklerinin Kraliçe Marie-Antoinette olduğunu anladılar (sağda).

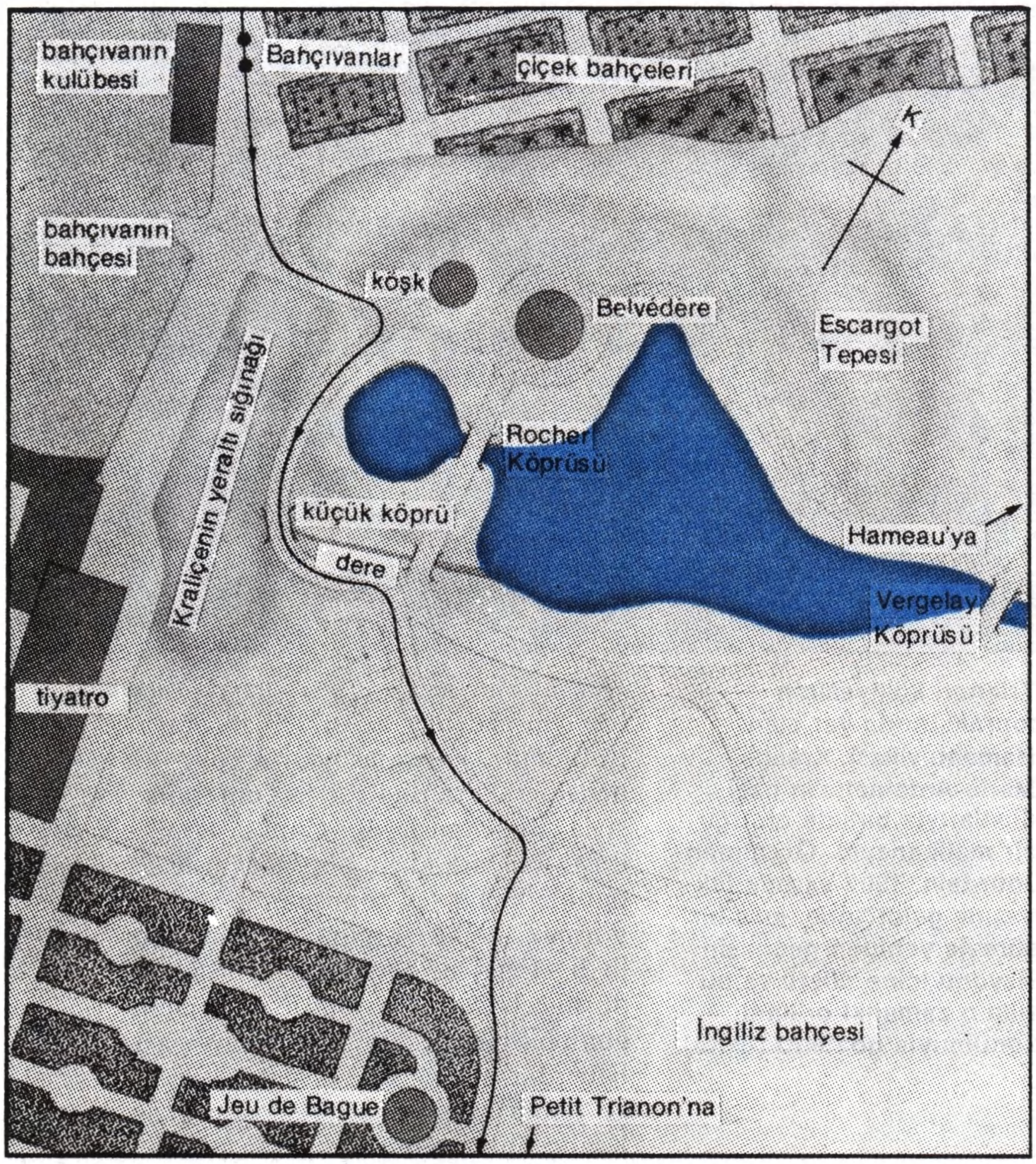

silindiğini sezdiler. Bir hayaletle karşılaşmış gibi yeniden tabana kuvvet koşmaya başladılar. Ta ki, çevrede hiçbir insan gözükmeyene kadar... Bu koşuları sırasında sanki biri onların ardından koşuyor gibiydi. Fakat görünürde kimse yoktu.

Kendilerine inanamıyorlar

Ertesi hafta boyunca, aralarında, bu olayı tartıştılar. Jourdain, kendilerine inanılmayacağı ya da işlerinden olacakları korkusuyla bu olayın sözünü bile etmek istemiyordu. Ancak, Moberley, gördüklerini ayrıntılarıyla yazmıştı. Bu olay onda büyük bir sıkıntı duygusu yaratmış ve huzuru kaçmıştı. Olayı tekrar yerinde keşfetmek için dayanılmaz bir içgüdüyle zorlanıyordu. Arkadaşına, *"Küçük Trianon'un perili ya da tekinsiz olduğuna inanıyor musun?"* diye sorduğunda, onun kuşku duymadığını gördü. Sadece aralarında küçük gözlem farkları vardı. Her ikisi de ayrı ayrı notlar almışlardı,fakat olay temelde aynıydı.

İngiltere'ye döndükten sonra, iki kadın, birbirlerinden ayrı kaldıkları üç ay boyunca, izlenimlerini yazdılar. Yeniden buluştuklarında bu notları karşılaştırdılar ve olayı yeniden yorumladılar. Olan bitenin gerçek değil, bir hayal ya da vizyon olduğu ihtimali üzerinde duruyorlardı. Bu olayı birlikte yaşamalarını ise, kolektif bir yanılgı olarak açıklamaya çalışıyorlardı.

İki kadının nazikâne selamlaştıkları ve iyice tanımladıkları kişinin Vaudreuil Kontu olduğu daha sonra ortaya çıktı. Kont, Kraliçe'nin gizli âşıklarından biri olarak tanınıyor (üstte). Ayrıca bir de çardakta bu kıyafette, çok "iğrenç" yüzlü bir adam görmüşlerdi.

Kraliçe'nin hayali dolaşıyor

İki öğretmen bir süre sonra, Trianon vizyonunun çok eski belgelere dayandığını öğrendiler. Jourdain'ın Parisli bir arkadaşı, Versay Sarayı'yla aynı ismi paylaşan Versay köyü halkının bir ağustos günü Marie-Antoinette'i Küçük Trianon Şatosu'nun bahçesinde gördüklerini anlattı. Kraliçe'nin üzerinde pembe, şık bir elbise ve başında da kolalı dantelden yapılmış bir şapkası vardı.

Şimdi bile aynı köy halkı Kraliçe'yi gördüklerini anlatıyorlar. Arkadaşı 1792 yılının 10 Ağustos'unda, yani idamından 3 yıl sonra bütün köy halkının onu gördüğünü anlatmıştı. Louis ve karısı Antoinette, sarayın mabedine hapsedilmişlerdi ve ölümlerinden sonra da Kraliçe zaman zaman oralarda tek başına görülüyordu.

Uzmanlar kuşku duyuyorlar

İki kadının yankı uyandıran iddiaları uzmanlarca araştırıldı. Enine boyuna her ayrıntı, yerinde incelendi. Sonuçta Moberley ve Jourdain'ın serüvenleri uzmanlara kuşkulu ve çok karmaşık geldi. İlk bakışta akla gelen şey, onların hayal gördükleriydi. Belki de dikkat çekmeyi, ya da böyle kitap yayınlayarak, şöhrete ulaşmayı düşündükleri ileri sürüldü.

Hatta onların romantizmleri nedeniyle, gerçek ile hayalin hassas çizgisini birbirlerine karıştırdıkları söylendi. Ancak ikisinin de aynı tutkuyla, sürekli Versay'a gitmelerinin ve saygın müdireliklerini kaybetmeyi göze almalarının ne anlamı olabilirdi? Üstelik, Trianon olayını çevrenin yerli halkı da öteden beri biliyordu.

Araştırma sürüyor

Buna rağmen iki kadının serüvenlerinde, ayrıntı olarak, birçok zaman bir arada yaşanıyormuş havası vardı. İki tanık da bunun farkındaydılar. Moda tarihiyle ilgili sayısız doküman karıştırdılar. Sarayın mimari tarihini, tasarımcılarını araştırdılar. Onlara karşı olan araştırmacılar, anlatıldığı biçimde, bu giysilerin Kraliçe'ye ait olduğunu kabul ediyorlardı. Fakat diğer personelin giyim tarzlarında aykırılıklar vardı.

Bütün bu sonuçların ışığında, küçük ayrıntılarda olmayacak şeyler çıkıyordu. Örneğin saray işçileri asla yeşil renkli üniforma giyemezlerdi. Zira, yeşil renk giymek yalnızca soyluların hakkıydı. 1901 yılında bile saray bahçıvanları dahil, hiçbir görevli yeşil giymiyordu.

Trianon serüvenini yaşayan iki kadın için bütün bunların cevabı, "belki"den öteye geçemiyordu. Var olmayan koruluklarda, ya da tarihin gerisindeki düzenleniş biçimiyle, var olmayan saray patikalarında gezinen o insanlar kimdi?

İki kadın yine de her veriyi didik didik araştırıyorlar ve kendilerini destekleyecek bilgileri inceliyorlardı.

Sonradan akla gelenler

İki kadının iddialarında görülen en büyük kuşku, orada bir çardak köşkün hiçbir zaman olmayışıydı. Versay Sarayı'nda, söyledikleri yerde, söyledikleri biçimde bir çardak hiç olmamıştı. Trianon'un orijinal planları ise hiçbir şey okunamayacak biçimde yıpranmış kararmıştı. Temel güçlük, kadınların anlattığı konumun şimdi ya da eskiden olup olmadığını bir bilen olmayışından kaynaklanıyordu. Bu noktadan hareketle iki kadın da, böyle bir köşkün varlığını kanıtlayabilirlerse, iddialarını kazanacaklardı. İş başa düşmüştü.

Baş başa verip, bütün ayrıntıları hatırladılar, arşivleri karıştırdılar ve sonunda köşkün "Çin tarzından şiddetle etkilendiği" kararına vardılar. Daha önce okudukları **Revue de Paris** dergisinin bir sayısında eleştirmen **Léon Rey**, "Jeu de Bauge" denen yapıların "Çin tarzında" bir bahçe dekorundan etkilendiğini belirtiyordu.

Destekleyici kanıtlar bulunuyor

"Çin tarzı" sözünden yola çıktılar. Düşüncelerine göre, ikisini de aynı mimarın yapabileceği ihtimali kuvvetlenmişti. 1909 yılında yeniden bir araştırmaya giriştiler. Jeu de Bauge planlarını 1774 yılında Marie-Antoinette'in bahçıvanı **Antoine Richard**'ın çizdiği bilindiğine göre, 1901 yılındaki aynı mimari üsluba uyan çardağın planlarını da onun çizmesi gerekiyordu.

Bu orijinal planlar, ilgili arşiv kurulusunda bulununca her şey ortaya çıktı. Mimar Richard, sözü edilen yerde gerçekten böyle bir çardağın resmini çizmiş ve tıpatıp kadınların çizdiği, anlattığı biçimde patikaları, koruluğu ve teraslı evleri planına kaydetmişti. Bu buluş onların zaferi oldu. Onlardan kuşkulananlar, derin bir suskunluğa gömüldüler.

Moberley ve Jourdain, 1950'li yıllarda, bir tesadüf sonucu, 1901 vizyonunda gördükleri tarihsel kişinin kimliğini de saptadılar. Onlara selam vermiş olan bu esmer ve nazik adam, Vaudreuil Kontu idi. Marie-Antoinette'in yakını olduğundan, o da giyotine gönderilmişti. Kont'u, okul sınavlarıyla ilgili bir tarihi kitabını karıştırırken buldukları bir fotoğraftan tanıdılar.

Marie-Antoinette olduğu anlaşılıyor

Moberley ve Jourdain'in araştırmaları ömürlerinin sonuna kadar sürdü. Çeşitli yıllarda, defalarca Versay Sarayı'nı gezdiler. Anılarını bu kitapta topladılar. Haklarında lehte ve aleyhte çok şey söylendi. Onları romantik hayalleriyle, kamuoyunu meşgul etmekle suçladılar. Bazıları da Versay Sarayı'nda bir uzay-zaman karışması (zaman dalgalanması) sonucunda, gerçek bir olayın yaşandığına inanıyorlardı. 1950'li yıllarda kısa bir arayla öldüklerinde oldukça yaşlıydılar. Bunadıklarını ileri sürenler bile oldu.

Oysa, 1901 yılında, bu esrarengiz zaman kayması olayı sırasında 35 yaşlarındaydılar.

Trianon külliyesinin topraklarında yer alan Hameau villası, Kraliçe Marie-Antoinette'in özel dostlarıyla birlikte olduğu bir malikâneydi. Öğretmen Jourdain, 1902 yılında tek başına geldiğinde, kısa bir süreyle yeniden geçmişin vizyonu içine düştü ve bu villa o zamanki orijinal konumuyla gözüktü (üstte).

Her ikisinin de gördükleri olaydan etkilenmeleri için nedenler vardı. Onlar, olayın zaman trafiğinin karışmasından çok, duygusal nedenlerle Fransa Kraliçesi'nin trajik yaşantısıyla ilgilenmişlerdi. Çünkü Kraliçe'yi bir dost, bir arkadaş gibi görmüşlerdi. Gerçi onunla hiçbir şey konuşmamışlardı ama, onu görmek, acıklı sonuna üzülmek için yeterliydi. Eğer o dönemde, terasa yaslanmış, düşünceli kadının Marie-Antoinette olduğunu bilselerdi, kendisini bekleyen acı sondan haberdar etmeyi bile deneyebilirledi. Ne var ki, bunu vizyon bittikten sonra anladılar. Kraliçe'nin resmiyle karşılaştıklarında her şeyi anladılar. Gördükleri kadın Marie-Antoinette idi.

Çeşitli yaklaşımlar

Birçok uzmana göre, 10 Ağustos 1901'de Trianon serüveninde çok boyutlu bir halüsinasyon yaşanmıştı. Ayrıca olay, gezici durugörünün, zamanla sınırlanmadan geçmişi yaşamak, geçmişte rol almak, geçmişi gözlemlemek ve geçmişte gezinmek şeklinde yorumlanabilen bir zaman kayması da olabilirdi. Böylece Versay Sarayı'nın bahçe ve koruluğunda, zamanla yapılmış değişiklikler ve yok olmuş yapılar ortaya çıktı. Belki bir şeytan çemberi, belki yoğun bir istek, belki de nedensel olmayan bir rastlantı sonucu, iki kadın, tarihin bir parçası oldular. Mekânın aynı, zamanın ayrı olduğu zaman kaymaları, geçmiş, şimdi ve gelecek arasındaki mesafeleri bile aşacak zikzaklar çizebilmektedir.

Dieppe'e yapılan 1942 saldırısı 10 yıl sonra yeniden yaşanıyor. Sayfa 1020'de.

Kuranı Kerim gökbilimcileri şaşırtıyor

Kuranı Kerim'deki bilimsel mucizeyi daha önce işledik (Bkz. sayfa 520). Birçok ayet, bilim adamlarını şaşırtmaya devam ediyor. Çünkü onlar, örneğin gökbilim alanında, uzun çalışma ve araştırmalardan sonra bir keşifte bulunuyorlar. Fakat bir de bakıyorlar ki, bu bilgi Kuranı Kerim'de de var. Arkadaşımız Cem Çobanlı, bu tür Kuranı Kerim ayetlerini inceledi.

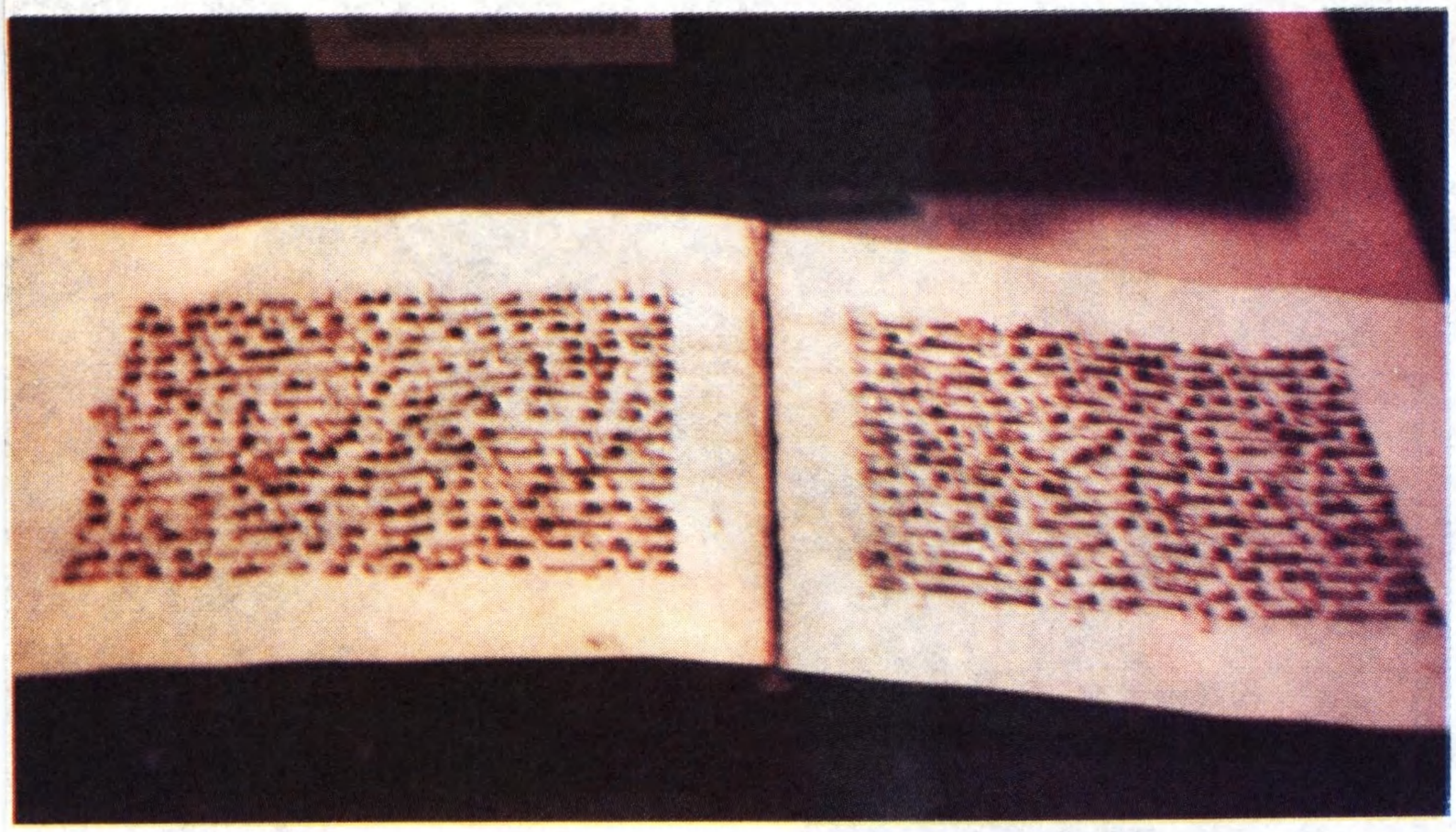

Hz. Ömer zamanında kitap haline getirilen Kuranı Kerim'in 7 kopyası çoğaltılarak dünyanın 7 bölgesine gönderildi. Bunlardan birinin Taşkent'te olduğu söyleniyor. 5 tanesi kayıptır. Biri de halen Topkapı Müzesi'nde bulunuyor (üstte).

HER NE KADAR günümüzde **Kuranı Kerim** dışındaki kutsal kitapların insan eliyle yazıldığı öne sürülüyorsa da, yine Kuranı Kerim'in kendisi bunu doğrulamıyor: *"Bundan önce de insanlara doğru yolu göstermek için Tevrat'ı ve İncil'i indirmişti"* (Âlî İmran suresi-3, ayet: 4).

Fakat Kuranı Kerim'in içerdiği ve 1500 yıl önceki insanlar tarafından anlaşılamayan birtakım ayetler, gerçekten ona mucizevi bir nitelik kazandırıyor. Öteki kutsal kitaplarda bu mucizeviliğe rastlamak pek mümkün değil. Nitekim batılı bilim adamları, bu tür, ancak çağımızda bir anlam ifade eden bilimsel içerikli Kuranı Kerim ayetlerini gördükçe kelimenin tam anlamıyla şaşkınlık içerisinde kalıyorlar.

Çoğu kez bu şaşkınlığın duygusal bir coşkuya dönüştüğü gözlemleniyor. Bu coşku da genellikle dinlerini değiştirmeleri, yani İslamiyeti seçmeleri ile sonuçlanıyor. Bu durumda, Kuranı Kerim'in **Hz. Muhammed** gibi okuması yazması olmayan biri tarafından yazıldığı şeklindeki asılsız iddialar da çürütülmüş oluyor.

Güneş'in doğumu ve ölümü. Kuranı Kerim'de Güneş'in belirli bir ömrü olduğu bildiriliyor. Bilimin bulgularına göre ise, Güneş 50 milyon yıl sonra daha da büyüyerek en sonunda "beyaz cüce"ye dönüşecek (solda).

Kuranı Kerim'deki bilimsel bilgiler

Kuranı Kerim'in ahlaki ve felsefi bir öğreti olmasının dışında, gökbilimsel, biyolojik, jeolojik, fiziksel, tıbbi ve daha birçok bilim dalı ile ilgili ayetleri içermesi, hiç kuşkusuz onu olağanüstü bir hale getiriyor. Bırakınız yüzlerce yıl öncesini, daha beş-on yıl önce keşfedilen birtakım bilimsel gerçeklerin Kuranı Kerim'de yer alması karşısında insan ne diyeceğini şaşırıyor.

Evrenin hareketi

Sözgelimi, evrenin hareket halinde olduğuna ya da döndüğüne ilişkin bilgiler çok yeni. Fakat Kuranı Kerim'de bu bilgiye de yer verilmiş: *"Dönüp dolaşan göğe andolsun."* (Tarık suresi-86, ayet: 11).

1982 yılında Manchester Üniversitesi gökbilimcilerinden **Paul Birch** evrenin bir bütün olarak (ya da en azından içinde bulunduğumuz evrenin), oldukça ağır bir şekilde döndüğünü açıkladı. Birch bu bilgiye, yıldızların yaydıkları ışınımların görünür biçimlerinden yola çıkarak vardı. Çünkü göğün bir yarısındaki yıldızların ışınımları "S", diğer yarısındakiler ise "Z" biçimindeydi. Bu da ancak, evrenin bir eksen çevresinde dönmesiyle açıklanabilirdi. Yapılan hesaplamalara göre, bu dönüş, 60 trilyon yılda tamamlanıyor.

İnsanların Güneş'e taptıkları bir çağda, Kuranı Kerim'de Güneş'le ilgili o çağı çok aşan bilgiler verilmesi çok ilginç.

"Güneş de kendisi için belirlenmiş bir yere doğru seyretmektedir." (Yasin suresi-36, ayet: 38).

Bilim adamları Güneş'in üç ayrı hareketi olduğunu belirtiyorlar. Kendi çevresinde dönme hareketi, uzaydaki kendine özgü hareketi ve yakınındaki diğer yıldızlarla beraber ortak hareketi. Güneş'in, yakın yıldızlara göre, saniyede 19 kilometrelik bir hızla Herkül Takımyıldızı yönünde kaydığı söyleniyor. Fakat bu, izafi bir hız. Çünkü Güneş'in hareketi Samanyolu galaksisinin dış yüzeyindeki cisimlere göre ölçülürse başka bir sonuç alınıyor.

Bu durumda Güneş, merkezi Samanyolu'nun merkezinde bulunan, yaklaşık olarak çember biçiminde bir yörünge üzerinde saniyede 250 kilometre hızla hareket ediyor. Samanyolu'nun merkezinden 30.000 ışık yılı uzaklıktaki Güneş, bu yörünge çevresindeki bir turunu 250 milyon yılda tamamlıyor. Bir diğer deyişle Dünya'nın oluşumundan bu yana 19 tur yaptı.

Güneş'in ölümü

"Belirlenmiş bin zamana kadar seyredecek olan Güneş'i ve Ay'ı emri altına almıştır." (Ra'd suresi-13, ayet: 2).

Gökbilimin son tahminlerine göre Güneş 50 milyon yıl sonra merkezindeki hidrojenin hemen hemen tükenmesiyle genişlemeye ve kızıllaşmaya başlayacak. Çapı 100 misli büyüyecek ve parlaklığı da 1000 kat artacaktır. Nükleer yakıtını tümüyle yitirince, yani 300 milyon yıl sonra da dış örtüsü kaybolacak ve bir "beyaz cüceye" dönüşecektir (Bkz. sayfa 93). Bu tür büzülmüş yıldızlar milyarlarca yıl boyunca daha da soğuyarak sonunda "siyah cüce" haline gelirler. Bilim adamlarının evrende bu tür çok sayıda yıldız saptadıkları biliniyor.

Yanlış çeviriler

Kuranı Kerim dili olan Arapça, son derece zengin bir dil. Fakat bu zenginlik, özellikle Kuranı Kerim'in başka dillere çevrilmesi sırasında bazı sorunlara neden oluyor. Bu durum, amaç-dil'in bu zenginlik karşısında yetersiz kalmasından kaynaklanıyor. Kuşkusuz buna ilaveten bir de yetersiz ve bilgisizce yapılan çeviriler söz konusu. Böylece ortaya yanlış ve amacından uzak ayetler çıkıyor.

Sözgelimi Türkçe meal Kuranlarda "yıldız" sözcüğü (Arapçası necm) çok sık olarak geçiyor. Fakat "gezegen" sözcüğüne (Arapçası kevkeb) hiç rastlanmıyor. Evrenin genişlemesinden, Güneş'in hareketlerine kadar birçok gökbilimsel olaya Kuranı Kerim'de yer verilmesine rağmen, gezegenlerle ilgili bilgilere hiç rastlanmaması insanın dikkatini çekiyor ve düşündürüyor. Fakat, kuşkusuz Arapça Kuranı Kerim'lerde durum hiç de böyle değil. Gereken yerde yıldız, gereken yerde gezegen sözcükleri kullanılmış:

"Ona gece karanlığı basınca, o bir gezegen gördü" (felemma cenne aleyhilleyhü reâ **kevkebâ**). (Enam suresi-6, ayet: 76).

"Gerçekten biz en yakın göğü bir süsle, gezegenlerle donattık." (inna zeyyennesemâeddünya biziynetinil **kevâkib**). (Saffat suresi-37, ayet: 6).

"Gezegenler dağıldığı zaman" (ve izel **kevâkibün** teseret). (İnfitar suresi-82, ayet: 2).

Şimdi de necm (çoğulu nücûm) sözcüğünün geçtiği ayetleri inceleyelim: *"O parlak bir yıldızdır"* (en**necm**üssâkıbü). (Tarık suresi-86, ayet: 3).

"Yıldızlar parlaklıklarını kaybettikleri zaman" (ve izen**nücûm**ünkederet). (Tekvir suresi-81, ayet: 2).

"Gurup vaktindeki yıldız hakkı için" (ven**necm**î izâ hevâ). (Necm suresi-53, ayet: 1).

Güneş sisteminde 12 gezegen

Kuranı Kerim'in bir ayeti, bu anlamda doğru olarak Türkçeye çevrildiğinde oldukça yeni ve ilginç bir bilgi ortaya çıkıyor. 12. sure olan Yusuf suresinde, **Hz. Yusuf** babası **Hz. Yakup**'a şöyle diyor: *"Babacığım, rüyada 11 gezegeni (kevkeben), Güneş'i ve Ay'ı bana secde eder gördüm."* (Yusuf suresi-12, ayet: 4).

Kuran: "Dönüp dolaşan göğe andolsun". 1982'de bir İngiliz bilim adamı evrenin bir bütün olarak döndüğünü açıkladı (üstte).

Bu rüyanın Dünya üzerinde görüldüğü göz önüne alınırsa, insanın aklına Güneş sisteminde Dünya ile birlikte toplam 12 gezegenin olduğu akla geliyor. Her ne kadar okullarda okutulan kitaplarda Güneş sisteminde 9 gezegen olduğu belirtiliyorsa da, bazı gelişmeler Güneş sisteminde 12 gezegen olduğunu doğruluyor.

Yeni anlaşıldı

1976'da Meksikalı matematikçi **Jacinto Pena,** matematik hesaplar yoluyla, Güneş'ten yaklaşık 8.700 milyon kilometre uzaklıkta yeni bir gezegen bulduğunu açıkladı. Adını da "Jano" koydu. Pena, Neptün ve Plüton'un da tıpkı Jano gibi teleskoplarla incelenmeden önce matematik hesaplama ile bulunduğuna da

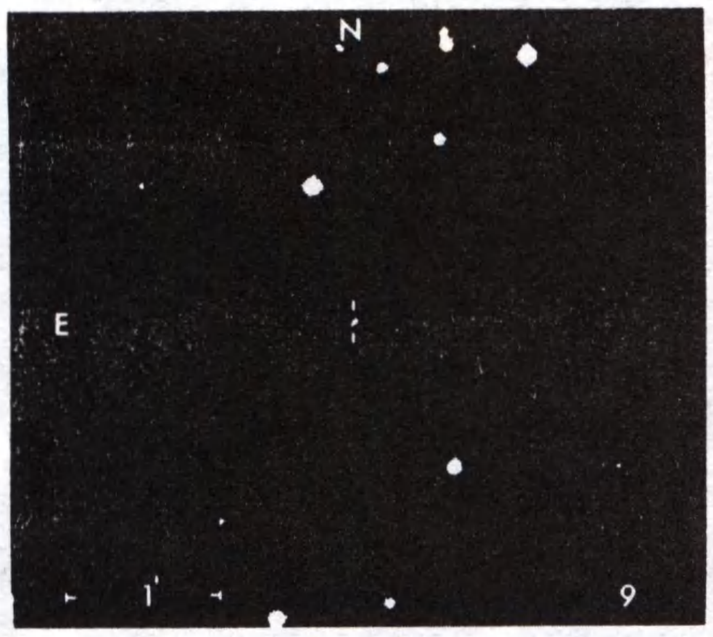

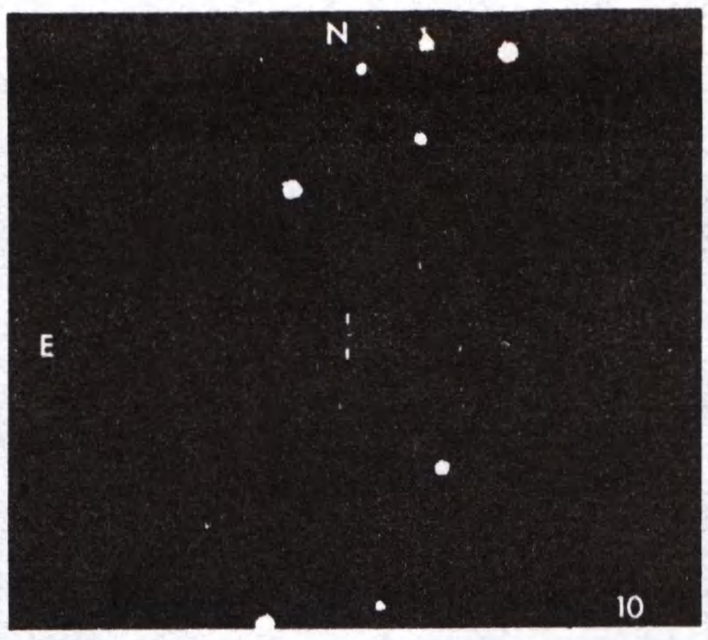

1978 yılında Avrupa Güney Rasathanesi'nden çekilen fotoğraflar, Güneş sisteminde yeni bir gezegenin bulunduğunu açıklıyordu. Gezegene "Chiron" adı verildi. Bir saat arayla çekilen bu fotoğrafların tam ortasında küçük bir nokta halinde görülen Chiron, dünyadan 2.623 milyon kilometre uzaklıktaydı (en üstte).

Hira Dağı. Kuranı Kerim'in ilk ayetleri (Alak suresi-96, ayet: 1-5), Hz. Muhammed'e burada vahyedildi (üstte).

14. yüzyıl İslam sanatının en ünlü eserlerinden biri olan Siyer-i Nebi'den bir minyatür. Hz. Muhammed'e Cebrail aracılığıyla Kuranı Kerim indiriliyor (solda).

dikkat çekti.

1977 Ekim'inde de Amerikalı gökbilimci **Charles T. Kowal,** yeni bir gezegen daha buldu. Hatta fotoğrafı bile çekildi. O sırada Dünya'dan 2.623 milyon kilometre uzaklıkta bulunan gezegene "Chiron" adı verildi.

1982 yılında ise Sovyet gökbilimcileri, "Kiev" adını verdikleri yeni bir gezegen daha bulduklarını açıkladılar. Kiev'in Dünya'dan 140 milyon kilometre uzaklıkta olduğu da saptandı.

Kuşkusuz bu bilim adamları, Kuranı Kerim'deki 12 gezegen ifadesinden habersiz-diler. Ama Kuranı Kerim 1500 yıl önce Güneş sisteminde 12 gezegen olduğunu bildiriyordu.

Bir bilim adamı açıklıyor

Kuranı Kerim araştırmalarıyla tanınan ve sonradan Müslüman olan Fransız bilim adamı Prof. Dr. **Maurice Bucaille, Kitabı Mukaddes, Kuran ve Bilim** adlı kitabında, "kevkeb" sözcüğünün Kuranı Kerim'deki bir ayetle açıklandığını belirtiyor. Prof. Bucaille'e göre söz konusu ayet, derin bir ruhani anlam taşıyor:

"Allah, göklerin ve yerin nurudur. O'nun nuru, içinde lamba bulunan bir kandil yuvasına benzer. Lamba, cam içerisindedir. Cam, sanki inci gibi parlayan bir gezegendir." (Nur suresi-24, ayet: 35).

Prof. Bucaille şöyle diyor: *"Burada bir inci parlaklığı vererek kendisini yansıtacak bir cisim üzerine ışığın düşürülmesi söz konusudur. Nitekim Güneş'in aydınlattığı bir gezegenin durumu böyledir. Bu kevkeb kelimesi hakkında, Kuranı Kerim'de rastlanabilecek tek açıklayıcı taraf yalnız bu ayettedir."*

Tüm bunlardan sonra önemli bir noktayı göz önüne almak gerekiyor. O da Hz. Muhammed'in şu hadisi: *"Kuranı Kerim iç içe 7 mana üzerinedir. Bana bu manaların toplamı verildi."* Dolayısıyla yukarıda ele aldığımız Kuranı Kerim ayetlerinin bu bilgiye göre, derece derece 7 ayrı manayı içermesi çok mümkündür.

Bu durumda "göğün dönüp dolaşması" ya da Hz. Yusuf'un rüyasında gördüğü "11 gezegen" bu 7'li sisteme göre yorumlandığında çok daha değişik ve ruhsal anlamlar ortaya çıkabilir. Eğer bu tür ayetlerin 1. ya da 2. düzeydeki manaları yukarıda ele alındığı gibiyse, en üst düzeyde yani 7. derecede yorumlamaları kim biiir hangi anlamları içerecektir!

Frances ve Elsie'ye inananlar az

Peri fotoğrafları gerçek miydi?

Cottingley'de çekilen perili fotoğraflar, bu konudaki tartışmaları alevlendirdi. Sir Arthur Conan Doyle'a göre bunlar, ruhların varlığını kanıtlamak için uzun süreden beri özlemle beklenen kanıtlardı. Bazılarına göre ise, akıllıca hazırlanmış fotoğraf hileleriydi.

1920 AĞUSTOS'UNUN okul tatilinde, **Frances Griffths,** Scarborough'dan Cottingley'e trenle gelmek istedi. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra anne ve babasıyla orada oturuyordu. **Polly Teyze,** yeni fotoğraf makineleriyle Londra'dan **Edward Ga ·dner**'in geleceğini yazmıştı. Böylece iki yeğen, 1917'de çektikleri fotoğraflara yenilerini ekleme fırsatı bulacaklardı.

Bir ay önce Frances'in yaş günüydü. Hem endüstri hem de mantık eğitimi veren bir ortaokulun sınavını kazanmıştı. Elsie ise aksine, 13 yaşında okulu bıraktığına şükrediyordu.

Edward Gardner, Londra'dan Bradford' a trenle geldi ve 5 kilometre uzaktaki Cottingley Hanı'na gitmek için araba kiraladı. Birlikte iki fotoğraf makinesi ve iki düzine özel olarak işaretlenmiş fotoğraf plakası getirmişti. Kızları, 1945'te yayımladığı **Fairies: a book of real fairies (Periler: Gerçek Periler Kitabı)** adlı eserinde kısaca şöyle tanımlıyor:

Hazırlık yapılıyor

"Cottingley'e Londra'dan iki fotoğraf makinesi ve plakalar alarak tekrar gittim. Aileyle buluştum ve iki kıza makineleri vererek, nasıl kullanacaklarını tarif ettim. Makineler ağırdı ve onlara son tavsiyem, fotoğraf çekecekleri dar vadiye sadece güzel günlerde tırmanmaları gerektiğiydi. Bunu yapmaya daha önceden de alışkındılar. Perilerle buluşma yöntemini kendilerine göre biliyorlar ve bu şekilde, perileri bularak neler getirdiklerini görüyorlardı.

Açıkça ve kolayca kavranabilen tek şeyin ışık ve mesafeyle ilgili olduğunu sanıyorum. Bildiğim kadarıyla, kızlar kendilerini bağımlı, hatta kafese kapatılmış hissetmiyorlardı. Üstelik sorumluluktan kaçınmıyorlardı. Dönüşlerinde, beraberlerinde bir şey getirmezlerse, hiç aldırış etmemelerini söyledim."

Sadece iki farklı peri

Wright ailesinin oturma odasındaki sahne, göz önüne getirilebilir. 19 yaşındaki doğuştan altın saçlı, açık mavi gözlü Elsie, enerjisine hâkim olamayan, akıllı Frances ve güzel Polly, merakla ve hevesle beni dinliyorlardı. (*"Frances heyecanlandığında ne yazık ki çevresindeki kimseye aldırmaz"* diye bir defasında Polly, Annie'ye yazmıştı.) Ve ağırbaşlı, sakallı, muhtemelen her zamanki gibi kravat takan Edward Gardner, bir tür bilimsel atmosfer yaratmak istiyordu. Ancak, yeni fotoğraf makinelerine ve dikkatle işaretlenmiş plakalara rağmen, fazla bir şey ummuyordu. En azından havanın iyi olmasını dileyerek Londra'ya döndü.

Havanın azizliği ve iki peri

Maalesef, iki hafta yağmur yağdı. Peri masalına herhangi bir şey ilave etmek için en küçük bir fırsat olmadı. Polly'den Gardner'a gelen bir mektupta, kayda değer herhangi bir şey olmadığı, şaşılacak bir saflıkla ele alınıyordu. Kadın, 19 Ağustos 1920 Perşembe gününün olaylarını şöyle yazıyordu:

"Sabah hava kasvetli ve sisliydi, bu yüzden öğle yemeğinden sonra kızlar hiç fotoğraf çekemediler. Sonra sis dağıldı ve Güneş çıktı.

1920'de bir peri, Elsie'ye çiçek sunuyor. Elsie Wright, bu çiçeklerin mavi, küçük çan çiçekleri olduğunu söyledi. Perinin elbiselerinin renkleri, leylak ve sarının pastel tonlarıydı. Bu özellikli Cottingley fotoğrafı, geniş eleştirilere hedef oldu. Lüleli saçları ve modern giysileriyle perinin, şaşılacak derecede güncel bir görünümü vardı (üstte).

Elsie tarafından, bir metre mesafeden fotoğrafı çekilen Frances ve sıçrayan peri. Göründüğü gibi peri uçmuyor, sıçrıyor. Elsie fotoğrafı çekmeden önce, havada dört kez sıçramıştı. Beşincisi, Frances'in yüzüne doğru olduğundan, kızın başını geriye doğru çektiği, açıkça görülüyor (üstte).

Bazı araştırmacıların, varlığına inandığı uzun perili çardak. Ancak Conan Doyle'un iddialarına göre, "Daha önce ve başka bir ortamda, böyle bir perili çardak fotoğrafı çekilmemiştir". İpek kozasına benzeyen şeyler, uzun, sıkıntılı ve sisli havalardan sonra perilerin banyo yaptıkları yerlerdir (solda).

Yeğenlerimin çayını götürdüm, döndüm. tekrar gittiğimde, sadece iki peri fotoğrafı çekebilmişlerdi. Hayal kırıklığına uğradım."

Şunlar da iki gün sonraya aittir:

"Cumartesi öğleden sonra tekrar vadiye gittiler ve bir yığın fotoğraf çektiler. Ama sadece bir tanesinde bir şey vardı, üstelik farklı bir şeydi. Bunu dikkate almadık. Elsie fotoğraf plakalarını bu kez hazırladı ve Arthur, ertesi gün banyo etti."

Notların en çarpıcısı da şuydu: *"Not: Hiç uçan peri fotoğrafı çekilmedi."*

Fotoğraf Londra'da

Böylece plakalar Londra'ya döndü. Elsie, plakaları pamukla takviye ederek paketleyen babasından gözlerini ayırmıyordu. Babası, tüm bu olanlardan şüphe duyuyordu. 1926' daki ölümüne kadar da işin aslını kavrayamadı. Conan Doyle, tahminlerine son verdi.

Ünlü yazar, perilere ilgi göstermeden önce, Arthur, ona büyük bir saygıyla bağlıydı. Daha sonra, Doyle gibi çok zeki bir adamın bile, "Elsie'miz vasıtasıyla veya kendi türünün sonuncusu tarafından" gibi abuk sabuk laflar söyleyebileceği kanaatine vardı. Karısı Polly ise, mektuplardaki tahminleri doğrultusunda, kızına güvendi ve doğa perilerinin varlığına inandı.

"Tanrıların armağanı"

Gardner, bir kısmı perili fotoğraflar içeren gizli işaretli plakaları alınca sevindi. Bunları, devamlı Melbourne'da oturan, ancak Avustralya turuna çıkan Conan Doyle'a telgraflarla birlikte gönderdi.

Conan Doyle, şöyle cevapladı:

"Oradan böylesine uzakta, Avustralya'nın uzak köşelerindeyken bile yüreğim rahat. Notunu ve üç harikulade resmi aldım. Bunlar, basılı olanların en mükemmelleri. Periler diğer fiziksel olgulara da izin verdiklerinde, daha belirgin görüleceklerdir... Belirli bir görüntünün elde edildiği seanslarda, temas kurulabiliyor."

Gerek Edward Gardner, gerekse Conan Doyle, bilinmeyenle ilgili kendi fikirlerini yayma konusunda istekliydiler. Bu fikirler, toplumun kabulleneceğinin çok ötesindeydi. Conan Doyle, Cottingley perilerini maddeci bir dünyaya kabul ettirebilmek için, çok daha derin konuların sunuluş yolunu izledi. Onların, Tanrıların bir armağanı olduklarını savundu. Son üç fotoğraf, 1921'de **Strand** dergisindeki ikinci bir makalede yer aldı. Bu makale, diğer peri iddialarına kısmen açıklık getiriyordu ve 1922'de yayınlanan **"The coming of the fairies"**(Perilerin Gelişi) adlı son kitabına da kaynak oluşmuştu.

Tepkiler ve övgüler

Önceden olduğu gibi, yeni peri fotoğraflarına da çeşitli tepkiler oldu. En geçerli eleştiri, perilerin, geleneksel masallarda anlatılan perilere çok benzemeleriydi. Ancak son

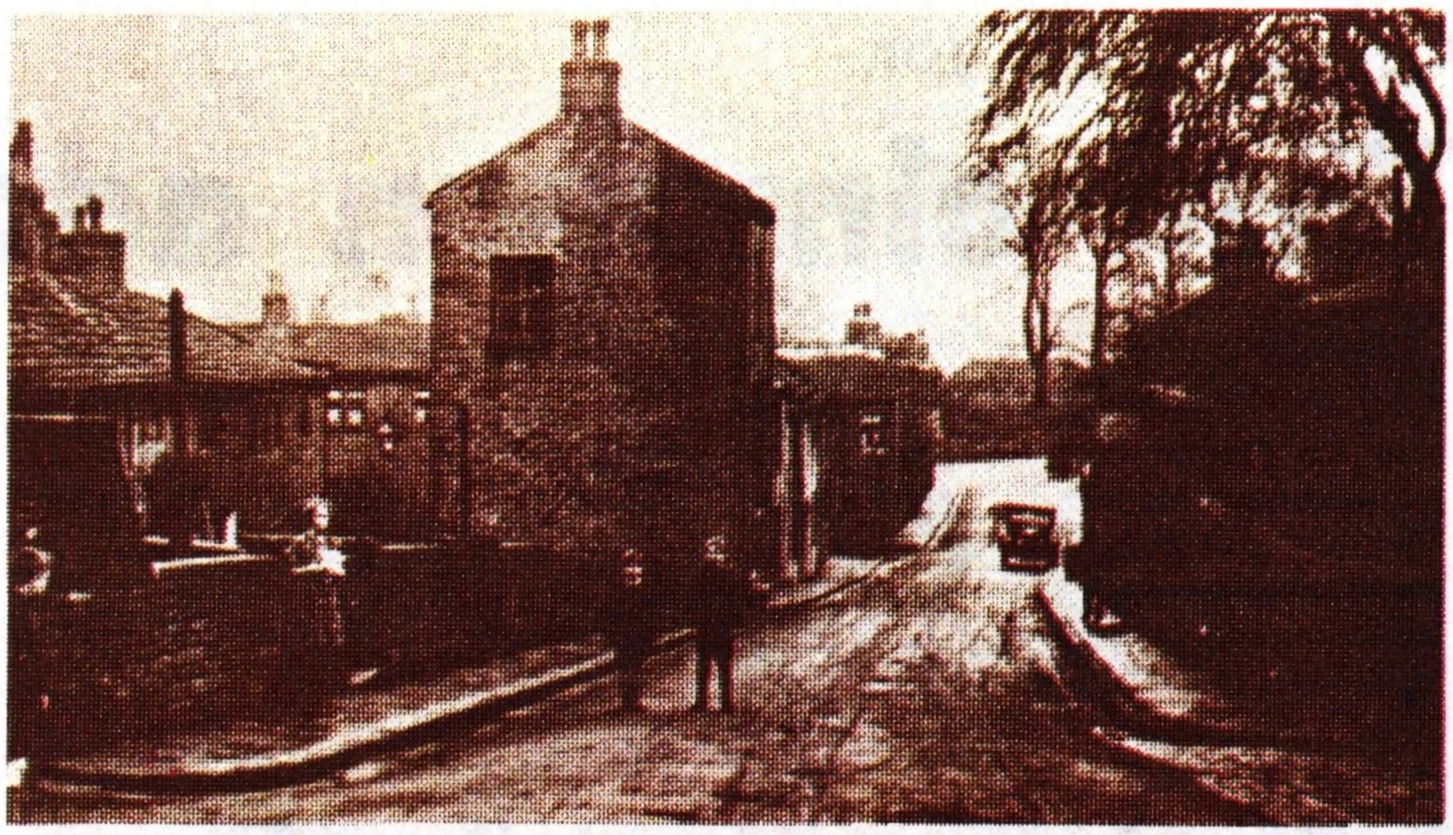

1920'lerde Cottingley (üstte).

model saç kesimine sahiptiler. Üstelik resimler yer yer keskin hatlıydı. Sanki, uzman fotoğrafçılar tarafından üzerlerinde bazı işlemler yapılmıştı.

Ancak bazı görüşler duygusal ve utanılacak gibiydi. **Margaret McMillan,** eğitimci ve sosyal alanda reformcuydu. Hatta diğer reformcular arasında, Bradford'daki kimsesiz çocuklar için halk hamamlarının yararlarını savunan biriydi. Cottingley olaylarını, mide bulandıracak derecede sulandırdı: *"Bu sevimli çocuklara böylesine güzel bir hediyenin nasip olması ne harikulade bir şey"* diyordu.

Dönemin diğer bir tanınmış kişisi **Henry de Vere Stacpoole**, perili fotoğrafların ve kızların yüzlerini değerlendirmeye soktu. Hem kızların, hem de fotoğrafların gerçekliğini kabul etti. Gardner'a mektubunda şöyle yazıyordu:

"Alice'in 'yüzüne bakın, İris'in yüzüne bakın. On milyon yüz ve bedende var olan, gerçek dediğimiz olağanüstü bir şey var, onlarda. Bu, Tanrı'nın verdiği ve en usta kalpazanın ya da dökümcünün bile taklit edemeyeceği bir şeydir."

(Alice ve İris takma adları, ilk kez Conan Doyle tarafından, çocukları, meraklılardan ve özellikle de Stacpoole'dan korumak için kullanıldı.)

Geoffrey Hudson, Sir Arthun Conan Doyle tarafından tanıştırılan bir durugörü medyumuydu. 1921'de Elsie 20, Frances 14 yaşındaydı (solda). Hudson'un periler ve cücelerle ilgili kişisel deneyimleri vardı. 1922'de "Fairies at Work and Play" (Periler İşbaşında ve Eğlencede) adıyla bir kitap yayımladı.

Periler inceleniyor

Beşinci ve sonuncu perili fotoğrafın, diğerlerine göre en çarpıcısı olduğuna inanılıyor. Fotoğrafın çekildiği anda neler olup bittiğini mantıklı bir şekilde açıklayacak tatmin edici bir cevabı kimse veremiyordu. Yine de, Conan Doyle, "The coming of the fairies" (Perilerin Gelişi) adlı kitabında, fotoğrafı ayrıntılı olarak anlattı. Aşırı bir özenle, görüntüyü didik didik etti:

"Katlanmadığı açıkça görülen kanadıyla sol kolunun kenarı üzerine yaslanan peri, uykudan henüz uyanmış gibi. Çok küçük gövdesi, peri giysileri içinden seçilebiliyor."

Bu sözler, İngiliz edebiyatının duygularını hiç belli etmeyen, soğukkanlı ve mantıklı karakteri olan **Sherlock Holmes**'un yaratıcısından geliyordu. Bu tür bir duygusal tanım, Conan Doyle'un ağırbaşlılığında yumuşama olduğunu kanıtlıyordu.

Yöre, perilere uygun

Cottingley, haritada da görüleceği üzere, bir çok kişinin düşündüğü gibi değildir. Kendi halinde bir köylüdür. Dağdan inen dere üzerindeki eski su köprüsü ve bir su deposu, peri fotoğraflarının ipuçlarıdır. Geleneksel inanca göre, doğa perileri, sulak ve ağaçlık yerlerde yaşarlar. Bu tür belirgin noktaları içeren birçok doğa perisiyle ilgili öyküler vardır. Hatta, meşe, dişbudak ve diken, geleneksel olarak periler tarafından toplanırlar. Bu üç ağaç türü de derenin çevresinde vardır.

Son gezi

1921 Ağustos'unda, Cottingley'e son bir gezi yapıldı. Bu kez durugörü medyumu Geoffrey Hudson, ekiple birlikte perili geziye katıldı. Hudson'un gördüğü gibi, herhangi birinin, kızlardan ayrı olsalar da perileri görebilecekleri sanılıyordu. Oysa periler, Hudson ve Elsie tarafından görüldükleri halde, fotoğrafları çekilemedi.

Periler kayboluyor

Ancak, bu konuyla ilgili çalışmalar hem Elsie, hem de Frances'a bağlıydı. Uzun yıllan sonra Elsie, Hudson'un çektiği, Frances ile kendine ait fotoğraflara bakarken *"Bak, periler kaybolmuş"* diye bağırdı. Hem Elsie hem de Frances, bunun, Hudson'un yaptığı gülünç hilelerden biri olduğu kanısındaydılar. Kendi eleştirilerindeki, bu saf itiraf, bu tür bir düşünceyi yansıtıyordu. Bay Hudson'un oyunundan bu yana, ilk aşamada, peri uğraşının hâlâ uydurma olduğunu söyleyenler de vardır. Daha başka perili fotoğraflar ortaya çıkmadığından, Cottingley olayı, "ünlü hileler" başlığı altında, tozlu raflara kaldırılmış görünüyor. Oysa bu konu henüz kapanmadı...

Elsie ve Frances, günümüzde, perileriyle ilgili ne söylediler? Sayfa 1016'da.

Simya... Bu eski ve esrarlı bilimin yeni ustasının Fulcanelli adında olağanüstü bir Fransız olduğu söyleniyor. Aşağıdaki yazıda, yaşamını bir sır bulutu kaplayan Fulcanelli'nin garip öyküsünü okuyacaksınız.

Adı var, kendi yok

Yüzü olmayan ada

A. B. S. Fulcanelli

YARIM YÜZYILDIR, gerek gizemciler, gerekse tarafsız çevrelerde **Fulcanelli** isminden hâlâ söz ediliyor. Son derece esrarengiz bir kişiliği olan bu insanın, en başta isminin takma olduğu ve çağlar boyunca başka isimler altında yaşadığı ileri sürülüyor.

Günümüzde, Fulcanelli bütün çağların, gelmiş geçmiş en iyi simyageri sayılıyor. Bir benzeri olan Kont **St. Germain** ile kıyaslanıyor. Hatta bazı iddialara göre, Fulcanelli ve Kont St. Germain aynı kişilerdir (Kont St. Germain Bkz. Sayfa 942).Hatırlanacağı gibi, St. Germain Kontu da, simya dahil birçok olağanüstü yetenekleri olan esrarlı bir insandır. "Ölümsüzlük şerbeti" simyacıların başlıca amaçlarından birisidir. Buna dayanarak simya ile uğraşanların "ölümsüz" oldukları ileri sürülüyor.

Simyacılar bölgesi

1920'li yıllarda "Fulcanelli" olayı yeniden gündeme geldi. Parisli gizemciler, Fulcanelli'nin ölümsüz bir hoca olduğunu ve birtakım insanları eğittiğini, hatta kişiliklerine sızdığını söylüyorlardı. Bunların en başında **Eugéne Canseliet** geliyor. Henüz yirmi yaşına gelmeden, hayali kimya diye bilinen simya ile ilgili araştırmalarına başladı. Onun tek sırdaşı ve arkadaşı ise, 22 yıl boyunca onun yanından hiç ayrılmayan sanatçı ve rassam **Jean-Julien Champagne** idi.

Bu ikili, Paris'te Butte-Montmartre semtindeki Rochechouart Bulvarı boyunca yer alan 4 daire ve 6 dükkândan oluşan tek bir yapıda birlikte yaşıyorlardı. Bu yörede, eskiden beri gizemciler oturmaktaydı. Arada bir Arsenal, Saint Geneviéve, Mazarin ve Milli Kütüphane gibi büyük kitaplıklara giderler, bunun dışında çevreden soyutlanmış olarak çalışmalar yaparlardı. Özellikle ve çok ender bulunan şifreli kitapları ellerinden düşürmezlerdi.

Ölümsüz hoca

Söz konusu topluluk, genelde birbirinden bağımsız çalışmakla birlikte ortak tek yanları vardı: Üstatlarının Fulcanelli olduğunu söylüyorlardı. Gizemciler, yaşlı, deneyimli, ketum ve çok zengin insanlardı. Aristokrasinin kurallarını iyi biliyorlardı. Din konusunda da uzmandılar. İçlerinde en saygını ise Canseliet'ti. Çünkü simyacıların "Büyük Görev"dedikleri filozof taşını ve ölümsüzlük iksirini bulduğu ileri sürülüyordu. Filozof taşı herhangi bir metali altına çeviren, evrenin ana unsur maddesiydi. Doğada bulunmayan bu taşın bir de "Ebedi ölümsüzlük iksiri" diye bilinen "ruhu" vardı. Bu iksiri içenler bir daha ölmüyor, çağlar boyunca ölümsüzlük kazanıyor, zamanın efendileri oluyorlardı.

Öğrenciler, Fulcanelli'nin ölümsüzlüğünü bir arada yaşayan iki esrarlı arkadaş olan **Champagne** ve **Canseliet**'in kimliklerinde ortaya sürüyorlardı. Bütün bu söylentiler sonunda, Fulcanelli ve ruhsal varlığının çağdaş uzantısı olan öğrencileri üzerine yoğun bir merak uyandı.

Ölümsüzlük iksirini hazırlamış bir simyageri gösteren bu kabartma Bourges yakınlarındaki Lallemant'ta bulunuyor. Simyager, bu gizli tekniğin en zor ve en büyük amacı olan ölümsüzlük iksirini elinde tutmaktadır (üstte).

Fulcanelli'nin sırlarını aktardığı söylenen Marguerite de France (1553-1615) (altta). Simyacıların "Büyük Görev" dedikleri ölümsüzlük iksirinin sırrını bildiği ileri sürülüyor.

Katedrallerin Esrarı

Daha sonra 1926 yılının sonbaharında Fulcanelli ismi yeniden duyuldu. Çünkü **Katedrallerin Esrarı** isimli kitabını yayıncı **Jean Schemit,** çok lüks bir şekilde, ama sadee 300 nüsha olarak yayımladı.

Kitap, önce simyanın kendine özgü ezoterik (batını) gizli bilgilerini şifreler halinde sunuyor, daha sonra "Büyük Görev"in nasıl başarılacağını runik (tılsımlı işaretler, hermetik yazı) ile formüle ediyordu. Kitabın önsözünü, henüz 26 yaşında olan Eugéne Canseliet kaleme aldı. Lüks kitapta iki renk baskı tekniğiyle ressam Champagne'nın çizdiği 36 el yapımı resim de yer alıyordu.

Gizemli mimari tarzı

Kitaptaki asıl metinde, başta Fransa olmak üzere, Avrupa'nın diğer kentlerinde bulunan gotik tarzdaki katedrallerin, kabartmaların, heykellerin, vitrayların bir şifre dilini sakla-

n: Fulcanelli

dığı belirtiliyordu. Buna göre, desenler, göründüğü mistik anlamın ötesinde, gizli simya bilgileri içeren bir mesaj taşıyordu. Sözde, gotik üslubun, sırf bu dili saklamak üzere geliştirilmiş özel bir mimari tarzı olduğu ileri sürülüyordu. Bu mimari yazıyı da simya bilgisine sahip gizemciler okuyabiliyordu. Bu nedenle, kitaptan yalnızca 300 kopya basılmıştı.

Kitabın önsözünün yazarı genç Canseliet, Fulcanelli ismini Roma Ateş Tanrısı "Vulcan" ile Yunan Güneş Tanrısı "Helios" un bir birleşimi olarak sunuyor. Vulcan, ateş ve demirin Tanrısıdır. Tanrısal arabasıyla "Helios", ışık ve altının Tanrısıdır. Böylece Fulcanelli ismi, ima yoluyla "Demirin altına çevrilmesi" kavramını kastediyordu. Aynı önsözde şöyle bir pasaj bulunuyor:

Kimse onu tanımıyor

"Mukadder olan son saat gelip, dünyadaki vademiz bitince kayboluruz... Fulcanelli ise hiçbir zaman kaybolmayacak. Bizler eninde sonunda öleceğiz. Fulcanelli ise bu sayfalarda canlı ve sıcak yaşantısını sürdürecek."

Bu önsözde, kitabın layık olmayanlarca kullanılmaması için, gizli bir lanetin ve uğursuz bir tılsımın kullanıldığına inanılıyor. Fulcanelli'nin gerçekten kim olduğu bilinmiyor. Açıkçası, "şu adamdır" diye bir tanım da yok. Çizilmiş resmi ve somut bir kimliği belirtilmeksizin sadece anılmaktadır. Bütün gizemcilerin hocası ve üstadıdır. Bir hayalet değildir ama, gerçek kimliği de yoktur.

Eski Yunan Güneş Tanrısı Helios ile eski Roma Ateş Tanrısı Vulcan Helios'u arabasında gösteren bu ayrıntı, antik bir vazodan alınmıştır (sağda üstte). Vulcan'ın büstü ise Northumbria'daki bir Roma kampında bulunmuştur (üstte). Fulcanelli'nin isim olarak başlı başına bir anlamı yoktur. Fakat Ateş Tanrısı Vulcan ile Güneş Tanrısı Helios'un isimlerinden türetilmiş yakıştırma bir isim de olabilir. Burada ima edilmek istenen, ateşin ustasının kimyasal ve nükleer yöntemlerle ölümsüzlük iksirini bulmuş olabileceğidir.

Paris'in Rochechouart bulvarındaki 59 numaralı ev, Fulcanelli'nin öğrencileri olduğunu ileri süren Eugène Canseliet ve Jean-Julien Champagne'ya ait (solda üstte). Fulcanelli'nin ölümsüzlük iksiri sayesinde hâlâ yaşadığını ve kendilerine öğretmenlik yaptığını ileri sürüyorlar.

Fulcanelli aranıyor

Bir kesim ise, Fulcanelli'nin kitapçı ve gizemci **Pierre Dujols** olduğunu ileri sürüyor. Paris'in Luxembourg Mahallesi'nde, Rennse Caddesi'nde karı-koca kitapçı dükkânı çalıştıran Dujols'ların, sadece teorik simyager oldukları biliniyor. Yani bir laboratuvarları yoktur.

Buna karşılık simya konusunda, **Magophon** adıyla yazdığı birçok anlaşılmaz eseri vardır. Dujols'un niçin iki isimle çalıştığı da bilinmiyor. Bir başka "Fulcanelli" zanlısı ise, "İhtiyar" lakabıyla tanınan yazar **J. H. Rosny**'dir. Ancak, 1940 yılında ölen Rosny'nin resmi nüfus kayıtları iyice bilindiği için, bu iddia kabul görmedi.

Adaylar

Bunlardan başka, çağdaş üç simyagerin de Fulcanelli oldukları söyleniyor. Bunlardan biri, **Auriger,** diğeri **Faugerons** ve bir doktor olan **Jaubert**'ti. Hepsi birbirlerine yakın yerlerde, aynı dönemlerde çalışan simya pratisyenleriydi. Yine hiçbiri kendi gerçek adıyla ortaya çıkmadılar. Simyagerlerin niçin lakaplar arkasına sığındıkları anlaşılamıyor.

Sonuç olarak, Fulcanelli iddiaları içinde en güçlü ihtimal Eugéne Canseliet ile Jean-Julien Champagne'dır. Her ikisi de Fulcanelli'nin kitabını bastırmışlardır. Biri önsöz ve dipnotların yazarı, diğeri 36 resmin ressamıdır. İkisinden birinin Fulcanelli olabileceği ileri sürülüyor.

Önsözü kim yazdı?

Ancak, Canseliet bu konuda daha avantajlıdır. Çünkü beyni bilinmezlerin sırrıyla dolu 20 yaşını biraz aşmış bir gencin, yaşından büyük bilgisi, hem de simya konusunda bilgisi ister istemez bazı kimselerde "Fulcanelli" olduğu izlenimini yaratıyor.

Örneğin Katedrallerin Esrarı isimli kitabı, Fulcanelli'nin yazmadığını varsaysak bile, Canseliet'i çok aşan ezoterik bilgilerle dolu olması bu kuşkuları artırıyor. Ancak, önsöz daha değişik, fakat mükemmel olduğu kabul

edilen bir anlatımla yazılmıştır. Öyle ki, değme yazarlara gıpta ettirtecek kadar başarılıdır. Asıl metin ise bundan, sadece "Eski Fransızca" ile yazıldığı için farklıdır.

Diğer aday da şüpheli

İkinci ihtimal, ressam Champagne üzerinde toplanıyor. Genç Canseliet ile birlikte kalan Champagne, ondan on - on beş yaş kadar daha büyüktür. Tiyatrocu oluduğu için, bazı konularda renk vermemektedir. Öte yandan ciddiymiş gibi şakalar yaptığı için ona duyulan güven de zayıftır. Rol yapma yeteneği yüksek olduğu içindir ki, sahtekâr ve yalancı, diyenler de var. Muzip şakalardan, insanları işletmekten çok zevk aldığı belirtiliyor.

Bu kötü propagandaya rağmen, katedrallerin resimlerini çok iyi çizen ve onlardaki gizemi çok iyi bilen bir insan olduğu da biliniyor. En önemlisi de onun "Büyük Görev"i başarmış bir simyacı olduğuna kesin inanılıyor. Fulcanelli'nin bu kişinin ardında, 22 yıl birlikte yaşadıkları genç Canseliet'e kendi bilgisini aktardığı ve kuşkuları onun üzerinde yoğunlaştırarak kendini gizlediği ileri sürülüyor.

Nafile ve tehlikeli bir arayış

Champagne'nın espri anlayışını iki örnek çok iyi gösteriyor. Çok ciddi bir konunun yer aldığı, Katedrallerin Esrarı kitabının çizeri ve saklı yazarına zıt davranışları vardı. Genç bir hamalı, laboratuvarda gerekli ecza malzemesini ve oradaki ısıtma düzeneği için gerekli olan kömürü taşıtmak üzere tutmuştu. Toy hamal, önce ağaç kömürü dolu torbaları katlara taşıdı. Daha sonra yer kalmayınca çatı katına taşımasını sürdürdü. Sırada mazot bidonları vardı. Bunları da tıka basa çatıya dolduran hamal, o kadar bitkindi ki, ancak kendinin düşüp yığılacağı kadar bir boşluk kaldığını gördü.

Fulcanelli'nin öğrencisi olduğunu ileri süren Eugene Canseliet (üstte), aynı zamanda bu büyük simya ustasının kimliğini taşıdığını sürdürdüğünü söylüyor.

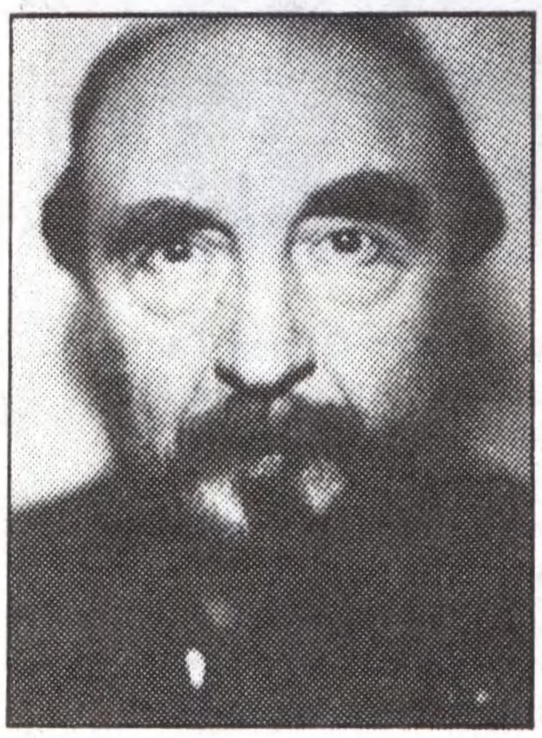

"İhtiyar" lakaplı yazar, J.H. Rosny (1856-1940) için kuşkular var. Birçok kimse onun Fulcanelli takma isminin ardındaki gerçek bir kişi olduğunu ileri sürüyor.

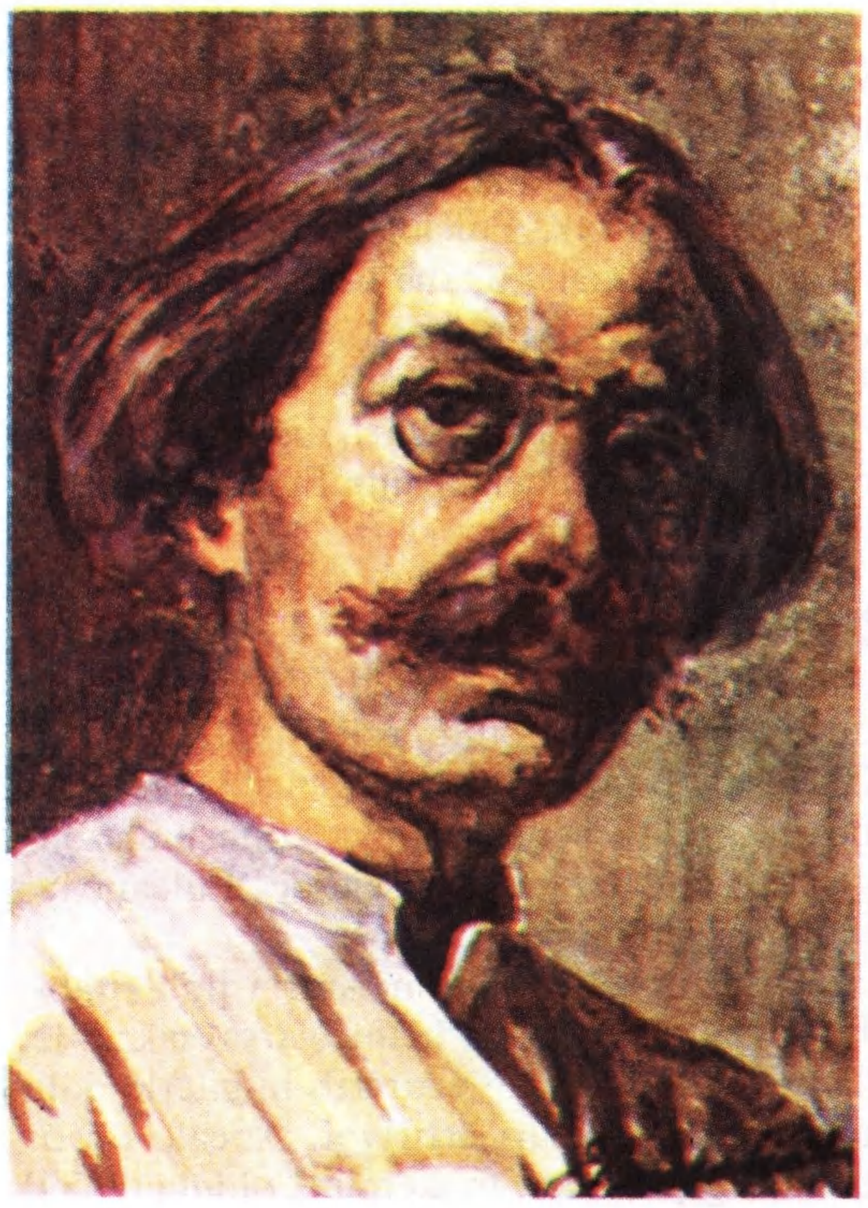

Sanatçı, ressam ve gizemci Jean-Julien Champagne, aynı zamanda Fulcanelli'nin öğrencisi ve saklı kimliği olduğunu ileri süren Eugène Canseliet'in en yakın arkadışı. Ne var ki, onun yalan söylediği, garip şakalar yaptığı biliniyor. Bu bakımdan, onun büyük usta Fulcanelli'nin kimliğini taşıdığına ilişkin iddialarına ilgi gösterilmiyor (solda).

Bu süre içinde Champagne de yattığı yerden ona komutlar veriyordu. Genç hamal başlangıçta bir küfe ecza malzemesi taşıma bedeli olarak yaptığı pazarlığın bütün gün yorucu bir çalışma sonucu, astronomik bir karşılığını beklerken, ilk konuştukları fiyatı almak zorunda kaldı.

Bir gizem kitabı daha

Aşırı esprileri ve onun apsent (pelin otu ve anasonla yapılmış bir içki) düşkünü olması, ölümünün nedeni oldu. 1932 yılında altıncı kattaki tavan arasında kangrenden öldü. Dizkapağı bir darbe sonucu iltihaplanmıştı. Bu süre içinde arkadaşı Canseliet ona bir hastabakıcı gibi hizmet etti. Sonunda kangren olan mafsalları onun ölümüne yol açtı. Zavallı sanatçı, acılar içinde kıvranarak öldü.

1929 yılında, "Fulcanelli'nin ikinci kitabı, yayıncı **Jean Schemit** tarafından yayınlandı. **Les demeures philosophales** (Filozoflar Üzerine) isimli bu kitap, ilk kitabından boyutça da büyüktü ve iki cilt halindeydi. Kitapta, 12. ila 15. yüzyıllar arasındaki her türlü pano, mozaik, resimler ve şatoların kabartmaları üzerindeki gizli simyasal formüllerin nasıl gizlendiği açıklanıyordu.

Yeni bir Fulcanelli adayı

Bu ikinci kitabın içinde başka teoriler de yer alıyordu. Birinci kitapla çelişmeden, Fulcanelli bilgisini yansıtıyordu. İkinci cildin arka kapağının iç sayfasında yer alan demir heykel ve kabartma resimleri çok ilginçti. Bunlar, **Robert Jolivet**'in döktüğü Mont-St. Michel kilisesinin zırhlı kabartmalarıydı. Bu, 13. yüzyıl ustası, sanatçı olduğu kadar, aynı zamanda usta bir simyager ve gizemci olarak da kayıtlara geçmiştir. Öyle ki, onun, "Fulcanelli"nin önceki bir yaşamı olduğu ileri sürüldü. Onunla aynı soyadını taşıyan **F. Jolivet Castelot** da bu nedenle "Fulcanelli" olduğu kuşkusunu üzerine topladı.

Öncelikle, ilk ismi, F. diye belirtiliyordu. Sonra da gizemcilik ve simyagerlik konu-

sunda kendi zaman diliminin en ileri ismi kabul ediliyordu. Jolivet Castelot, Simyagerler Derneği'nin Paris şubesi başkanıydı. 1914 yılında da "Kabalacı Rose Croix" gizli derneğinin üyeliğine girdi. (Ek: Kabala, Tevrat'ın gizli yorumu ve büyü kitabı, Rose Croix da pembe haç örgütüdür).

Simya'dan sonra himya

1896 ile 1935 yılları arasında pek çok sayısız eser yayınlayan Jolivet Castelot, gizli bilimler, büyü, simya ve şifacılık - eczacılık konulu kitaplarıyla kuşkuları üzerine çekti. Simya bilgisine son derece hâkimdi. Simyanın tıp konusunda da yeterli bir bilim olduğunu savunuyordu.

Öte yandan, simya formüllerini eczacılık dalında ilaç olarak ele alıyordu. Fakat kendisini Alşimist simyager değil de, Archimist (çağımızdan önceki ilk kimyagerlik) olarak takdim ediyordu. Archimist (Himya) bilimi simya kadar esrarlı olmamakla birlikte, kimya kadar da metodik değildir.

F. Jollvet Castelot, günümüzün simyagerlerinden olup, çalışmalarını temel madenleri altına çevirmek üzere kişiye özel ve gizli olarak sürdürdüğü için "Fulcanelli" olduğundan kuşkulanılıyor. Bir söylentiye göre, herhangi bir madeni altına dönüştürebiliyor (altta).

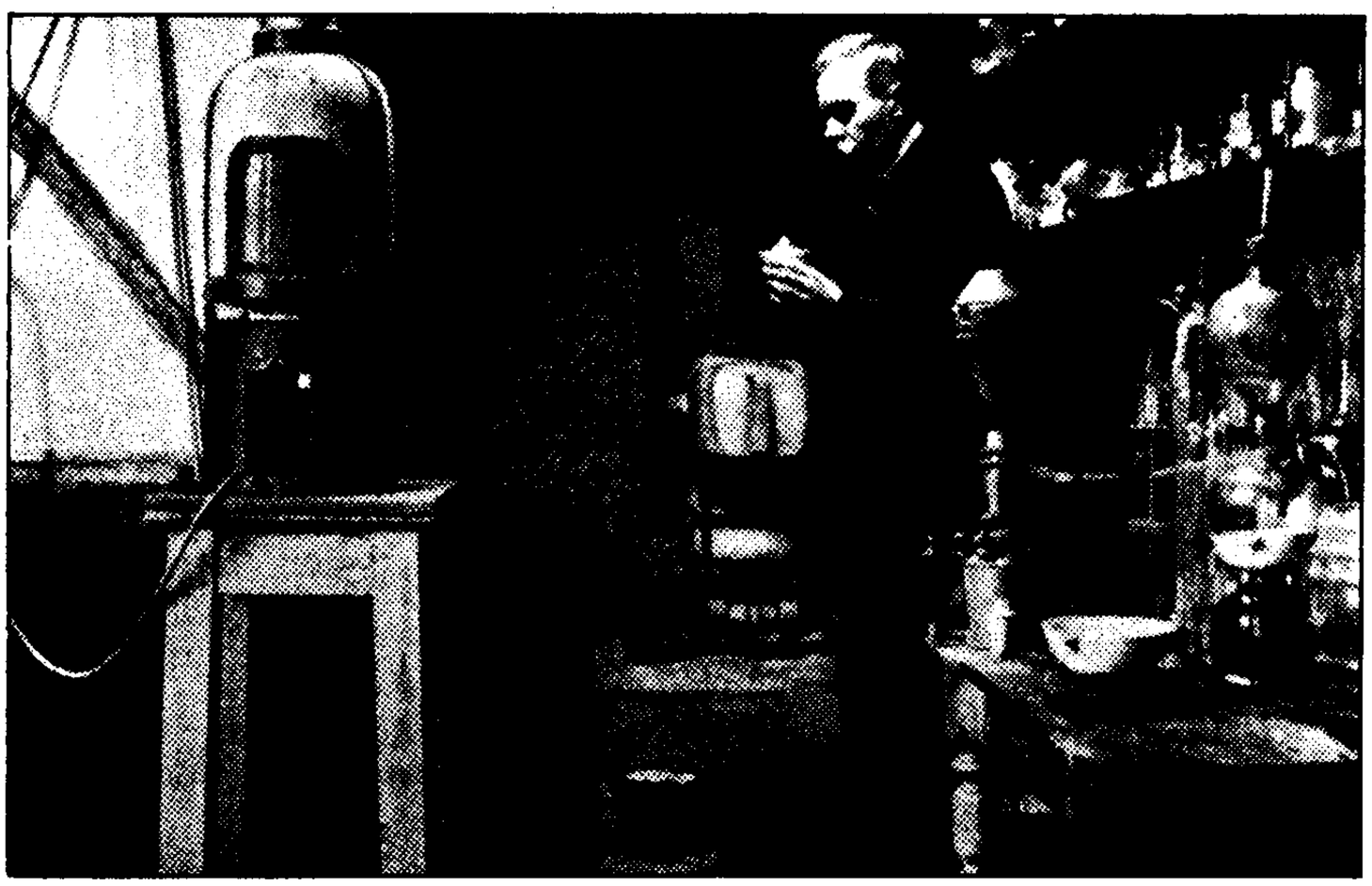

Jean-Julien Champagne'nın olduğu ileri sürülen mezar. Champagne'nın doğrudan Fulcanelli olduğuna ilişkin ipuçları var. Öte yandan halkı kandırmak için düzmece bir mezar olduğu da ileri sürülüyor (altta).

Fulcanelli, Hubert mi?

Katedrallerin Esrarı isimli kitapta son sayfada yer alan kilise kabartmaları resminin altında 20. yüzyıl Castelot'u ile çelişen bilgiler yer alıyordu. Skolastik gizemci **Robert Ambelain,** 1930'lu yıllarda, Fulcanelli'nin temel anahtarının bu resimde gizlendiğini ileri sürdü. Kabartmalarda Latin Motto'su (Romus ve Romulus'u emziren kurt köpeği cinsi) yer alıyordu. Bunun yanında da Latince "Uber campa agna" ibaresi vardı. Hubert, Jean-Julien Champagne'nın orta ismiydi. Campa agna, da Champagne soyadına karşılık geliyordu. Ambelain **Arka Kapağa Dikkat** isimli kitabında bu iç kapak resminin Fulcanelli'ye ait olduğunu ileri sürüyor. Ona göre Fulcanelli doğrudan Jean-Julien Champange'dır.

Eugéne Canseliet ile Champagne'nın hangisinin Fulcanelli olduğu 1926 yılından beri tartışılıyor. Ancak Hubert isminin, Champagne'nın göbek adı olduğuna ilişkin resmi bir kayıt yok. Sadece Canseliet, büyükbabası Hubert'in adını, nüfus kimliğine işlemeden, bir vasiyet üzerine kullandığını belirtiyor.

Kitapta imzası var

Canseliet, bugün Fulcanelli'nin en büyük adayıdır. Ama o Fulcanelli'nin ölümsüzlük iksirini bulduğu için yaşadığını ve kendisine ders verdiğini, öğrencisi olduğunu belirterek, kendini gizlemeye çalışıyordu. Canseliet, kangrenden ölen arkadaşı ressam Champagne için görülmemiş bir yas tuttu. Mezarına özen gösterdi. Arkadaşının ve kendisinin imzasını attığı mezar taşında şöyle bir yazı okunuyordu:

"Burası Jean-Julien Champagne'nın istirahatgâhıdır. Simya biliminin havarisi. 1877-1932."

Champagne, havari olduğuna göre, aynı mantıkla da peygamber Fulcanelli'dir öyleyse. Champagne'nın Fulcanelli olmadığı akla geliyor. O zaman da kuşkular, Canseliet üzerine toplanıyor. Önsözünde ve sonraki konuşmalarında ima ettiğine göre, Fulcanelli gerçek bir kişidir. Bunu teyit etmek için de, kitabın birinci baskısında A.H.S. Fulcanelli imzasına yer verilmiştir. Bir iddiaya göre ise, A.H.S. Fulcanelli imzası, gizemci ve simyacı **Jules Boucher**'e aittir. Ancak Boucher, Büyünün Rehberi isimli kitabında, önsöz öncesi ithafı *"Hocam Fulcanelli'ye ithaf ediyorum"* biçiminde yazmıştır. O zaman da Fulcanelli olduğu ihtimali yeniden kuşku kazanıyor.

Gizem sürüyor

Fulcanelli bilmecesi, sürekli ortaya atılan yeni fikirlerle iyice karışıyor. Ambelain, ressam Champagne'nın bizzat filozof taşını yaptığını ve ölümsüzlük iksirini bulduğunu belirtiyordu. Ancak söylendiği gibi olmadı. Üç yıl sonra "Hayat iksirini bulduğunu" söyleyen Champagne öldü. Champagne, yalnızca "pelin otu rakısı" içiyordu. Kangrenden öldü. Ambelain'e göre, Champagne'nın mezarı boştur, taklit bir mezardır. Ölüm süsü verilerek, başka yerlerde hocalık yapması için bir oyun düzenlenmiştir.

Çağımızda da Fulcanelli olayı sürüyor. Onun, adi madenleren altın yaptığı kabul ediliyor. Fulcanelli'nin güncelliği 130 yıldan beri hâlâ yaşadığına inanılmasıdır. 1980'li yıllarda bile onun görüldüğü belirtiliyor. Kuşkusuz, bunların hepsine inanmak gerekmiyor. Fakat bir 1954 olayı vardır ki, Fulcanelli efsanesini yeniden tazelemiştir.

Eğlenceden bilime doğru

Hipnozun garip tarihi

Hipnozun bilinen tarihçesi kısadır. Fakat asıl şaşırtıcı olan bu kısa dönemde bilim dünyasının hizmetine girebilmesidir. Buna rağmen, bazı bilimciler hâlâ hipnozun varlığını reddediyorlar.

İLK HİPNOZ DENEYİMİ, 1784 yılında Fransa'daki Lyon Tıp Birliği'nin eski başkanı **Chastenet de Puysegur** tarafından yapıldı. Puysegur, modern fiziğe, özellikle manyetizma ve elektriğe ilgi duyuyordu. Bu ilgi, onu **Mesmer**'in hayvani manyetizmasını incelemeye yöneltti. Deneyleri için bir denek buldu. Adı **Victor**'du. Victor kolaylıkla transa girebiliyordu. Mesmer'in diğer hastaları genellikle titremeye tutulurlar ya da acayip bir sesle konuşurlardı. Fakat Victor yalnızca bir uyurgezer gibi yarı uyanık haldeydi. Hareketlerini kontrol edebiliyordu. Puysegur ne derse onu yapıyordu. Daha da önemlisi Puysegur neyi hayal etmişse, onu yerine getiriyordu.

Bu tür bir trans halindeki denek üzerinde, telkinde bulunmak kanıtlanması kolay bir şey olmalıydı. Gerçekten de sonraki 200 yıl süresince bu durum sayısız kez ortaya kondu. Fakat bir engel vardı. Hipnotize edilen deneğin davranışlarının gerçekliğini kanıtlamak zordu. İzleyenleri kandırmak için numara yapıyor olabilirlerdi.

19. yüzyılın öncü hipnotizörlerinden J.M. Charcot'u kötü bir "düşünce-yönlendiricisi" olarak gösteren bir karikatür. Hipnotizörün bıraktığı kötü imaj yıllarca devam etti (altta).

Hayvani manyetizma

Puysegur, Victor'la deneylerini yürütürken Fransız Bilim ve Tıp Akademileri de **16. Louis**'nin isteği üzerine hayvani manyetizma ile ilgili araştırma yapıyorlardı. Araştırmacılar mesmerizmin geçerli olduğu sonucuna vardılar. Hastalar gerçekten transa giriyorlardı. Daha sonra bunu kendi çıkarları için de kullandılar. İlgililere göre hastalar hayal güçlerinin kuvvetli olarak uyarılmasıyla transa giriyorlardı. **Jean-Sylvain Bailly** ve **Antoine Laurent Lavosier** oldukça titiz denemeler yaptılar. Onlara göre bunun ne elektrikle ne de manyetizma ile ilişkisi vardı. Dolayısıyla Mesmer'in ileri sürdüğü "manyetik akışkanın" var olmadığını kanıtladıklarını iddia ettiler.

Gizli emirler

Eğer Victor daha az yetenekli bir denek olsaydı, Puysegur'un Akademi'nin açıklamasını kabul etmesi işten bile değildi. Bunun bilinmeyen bir akışkanın değil de, bir hayal gücünün eseri olduğunu kabul edebilirdi. Victor'u nasıl trans hale getirdiği ve uyurgezer yaptığını gösterebilirdi. Fakat Victor, Puysegur'un "açığa vurulmamış" emirlerini de yerine getiriyordu. Bu da Puysegur'u araştırmacıların yanıldığı sonucuna götürdü. Zaten bundan araştırmacılardan biri de kuşkulanıyordu.

Ünlü botanikçi **Laurent de Jussieu,** hipnotizma ile ilgili deneyleri izlerken meslektaşlarının görmediği ya da görmezlikten geldiği bir şeye dikkat etti. Hipnotizör (ya da o dönemdeki adıyla mesmerist), parmağını trans hale girmiş hastaya yönelttiğinde, bazen hasta arkası dönükken bile tepki gösteriyordu. Buna rağmen Jussieu bunun, hayvani manyetizmayı kanıtlayabileceğini kabul edemiyordu. Bir insanın diğer bir insana aktarabileceği bu tür bir gücün olabileceği ihtimalini göz önüne alıyordu. Bununla birlikte Jussieu

daha sonraları bu düşüncesinden vazgeçti. Daha sonra "uyarılmış uyurgezerlik" ayrı bir konu olarak mesmerizme girdi.

Bilimin önyargıları

Dr. **E. J. Dingwall,** 1967 yılında **"Abnormal Hypnotic Phenomena: A Survey of 19th - Century Cases"** adlı dört ciltlik bir kitap yayımladı. Dingwall kitapta o yüzyılda hayvani manyetizmada olan gelişmeleri ele aldı. Bu kitap kendilerini akıllı bir rasyonel sanan, sözde bilim adamlarının nasıl çocukça önyargılarla dolu olduklarını ortaya seren çok iyi bir örnekti. İhanetle karşılaşan engizisyon mahkemesi üyeleri bile, uyarılmış trans durumu ile karşı karşıya gelen bilim adamları kadar şiddetli tepki göstermemişlerdi. Hipnoz tekrar tekrar sergilendi. Fakat her seferinde de gösteriler "palavra" olarak nitelendirildi.

Parlak bir cisim kullanarak...

1840'larda **James Braid Scot** adında iyi niyetli İskoçyalı bir göz doktoru, kuşkucuları ikna etmek için mesmerizme yeni bir açıklama getirdi. "Hipnotizma" sözcüğünü bilimsel düzeyde ilk kullanan kişi Dr. Braid oldu. Braid, hayvani manyetizmaya ya da herhangi bir psikolojik güce başvurmadan trans durumunu oluşturabileceğini öne sürdü. Bunu hastanın göz hizasında parlak bir cisim tutarak yapacaktı. Braid şöyle diyordu: *"Bu bize transın fiziksel bir tepki olduğunu gösterir."*

Fakat bu da ardından cevaplandırılması gereken birçok soru getirdi. Braid tartışmalarda sıkıştıkça müthiş bahanelere başvuruyordu. Bu da onun gizli güçlere inandığı suçlamasıyla karşılaşmasına neden oldu. Örneğin, arkalarında tutulan cisimleri tarif edebilen denekler buldu. Trans durumundaki aşırı duyarlılığın, cisimleri hissetmelerine yol açtığını söyledi. Bu, radikal bilim adamları için biraz fanteziydi. Sonraları hipnotizma çok az sayıda araştırmacı tarafından ele alındı. Bu kişiler, hipnotizmayla ilgilenenlerin itirazlarını ortadan kaldırmak için yeni bir yol arıyorlardı.

19. yüzyılın başlarında Fransa'da "le batoniste" olarak bilinen bir sokak oyuncusu. Le batoniste kendisinde büyüleme yeteneği olduğunu söylüyordu (altta). Hipnotizör Chastenet de Puysegur deneği Victor'u izliyor. Victor yerdeki tabaktan bir kedi gibi süt içiyor (üstte).

Manyetizörler

Ama, ara sıra bazı ünlü kişiler ikna edilebiliyordu. Bunun en çarpıcı örneğini 1870'lerin sonunda meşhur Alman fizyoloğu ve cerrahı **Rudolf Heidenhain** verdi. Avrupa'da genellikle hipnotizörlere "manyetizör" deniyordu. Halkın huzuruna çıkıp onları eğlendirirlerdi. Bunlar aynen bugünkü sahne hipnotizörleri gibiydiler. İnsanları uyutur ve onlara komik şeyler yaptırırlardı. Bazı şüpheci doktorlar, manyetizörlerin birer sahtekâr olduklarını kanıtlamak için kendilerini onların ellerine güvenle bırakırlardı. Bazen bunlar da manyetizörün etkisi altına girerlerdi.

Mürekkebi içti

Heidenhain, saygın, ciddi meslektaşlarının derin hipnotik trans altında köpek gibi havlayışlarını, hatta hayali bir tabaktan kedi gibi süt içişlerini gördü. Ona göre onların, kendilerini manyetize eden kişi ile işbirliği yapmaları olanaksızdı. Fakat bundan kesinlikle emin olmak için bir manyetizörü genç kardeşini hipnotizma etmesi için evine davet etti. Heidenhain, kardeşinin biradan çok hoşlandığını ve favorileriyle müthiş övündüğünü biliyordu. Kardeşi favorilerinin kesilmesine

Sürekli bir etki

1904'te Fransa'da Reims'te bir pandomim gösterisi sırasında garip bir sahne hipnotizması örneği oldu. Oyunculardan biri, hiçbir iddiası olmadan oyun içinde hipnotizör rolü yaptı. Sahnedeki arkadaşlarından biri sahte manyetik paslar uyguladı. Oyuncular ve seyirciler eğlenirlerken genç oyuncu **Marie Chatel** öğleden sonra 3'te herkesin gözünün önünde kendiliğinden uyandı. Böyle kolaylıkla tesir altına girme olayının oldukça nadir olduğu belirtiliyor.

kesinlikle razı olmazdı. Buna rağmen hipnoz altındayken bira olduğu söylenen mürekkebi büyük bir keyifle içti. Daha sonra da makasla bütün bir yıl özenle uzattığı favorilerini merhametsizce kesti. Kardeşi uyandığında küplere bindi. Heidenhain, trans durumuna ve manyetizörün denek üzerindeki gücüne inanmak zorunda kaldı.

Bir nöroloğun başarısı

Heidenhain'ın başkalarını ikna edip edemeyeceği kuşkulu olabilir. Ama bu iş **Jean Martin Charcot** tarafından mükemmel bir şekilde başarılacaktı. Charcot, Paris'teki Salpetriére Hastanesi'nde nörologtu. Trans halinin gerçekliğine de inanıyordu. Çünkü isteri nöbetine tutulan hastalarını kolaylıkla transa sokabiliyordu. Sonuçta bu ona bir fikir verdi. Tıp Akademisi üyelerine,neler yapabileceğini gösterecekti.

İsteri olabilir mi?

Hemen hemen 50 yıl önce Fransız Tıp Akademisi bu konuyla daha fazla ilgilenmek üzere karar almıştı. Charcot, bu kararın değiştirilmesini önermekle bir riski göz önüne alıyordu. Yapacağı şeyin hayvani manyetizmanın gerçekliğini göstereceğini öne sürdü. Bunun yalnızca sinirsel bir düzensizlik -uyarılmış isteri-olduğunu ve ancak isteriklerin buna maruz kalabileceğini belirtti.

Bu basit açıklama, uzun süre geçerli olmadı. Nancy'de Profesör **Bernheim,** bölge hastanesinde hastaları tedavi için hipnozla ilgili deneyler yapıyordu. Trans durumuna yalnızca isteriklerin gelmediğini gösterdi. Bunlar hipnozun tedavi edebileceği sıradan rahatsızlıkları olan insanlardı.

Charcot'un La Havre'daki genç öğrencilerinden birinin araştırması, gizli güçlerle ilgili söylentileri yeniden canlandırdı. Madam **B.,** isterikti. Deneyler için çok uygundu... Fakat deneylerde Puysegur'un Victor'u ve daha önce rapor edilen birçok denek gibi Madam B. de bir fizik medyumdu. Hipnotizör aynı odada olmadığı zaman bile onu kolaylıkla hipnotize edebiliyordu. Hatta hipnotizör bazen kilometrelerce uzakta bir evde bile olabiliyordu.

Araştırmacılar, bu fiziksel yeteneğe yalnızca Madam B.'nin sahip olmadığını buldular. Başkaları da trans durumundayken durugörü ve telepatik tezahürler ortaya koyabiliyorlardı. 1880 ve 1890'lı yıllarda Avrupa'da yapılan birçok deney aynı sonucu verdi. Bu yalnızca radikal bilim adamlarını uzaklaştırdı. Meydan bir kere daha profesyonel manyetizörlere ve onların haleflerine kaldı.

Tıp tarihinde önemli bir an. Charcot 1855 yılında Salpêtrière Hastanesi'nde isterik bir hastasını hipnotize ediyor (altta).

Bilim kayıtsız kalıyor

Bilim çevresi hipnozun varlığını kabul ettiği için ne yeniden onu inkâr edebiliyor, ne de Charcot'un havada kalan açıklamalarını kabul edebiliyordu. Yaptıkları alışılagelmiş bir şeydi. hipnozu bilmezlikten geldiler. Olayın gerçekliğini kabul ettiler, fakat değerini

dikkate almadılar. Hipnotizma uzun bir dönem uğursuzluk getirici bir şey olarak görüldü. Buna aklı kontrol etme yöntemi denildi. Yavaş yavaş bu düşünce değişti. Hipnotizmanın asıl yerine oturtulabilmesi ancak 20. yüzyılın ikinci yarısında gerçekleşebildi.

Geçmiş yaşamlara dönmek

1976 yılında BBC Televizyonu'nda **Magnus Magnusson**'un sunduğu bir program büyük ilgi topladı. Programda gene doğmak konusuyla ilgili araştırmalarıyla tanınan **Arnall Bloxham**'ın görüşlerine yer verildi. Hipnotize edilenlerin beşinci yaş günlerini bile hatırlayabilecekleri uzun zamandan beri biliniyordu. Trans durumunda akıllarından silinen, yaşamlarının en küçük ayrıntılarını dahi hatırlayabilecekleri de biliniyordu. Ancak, Arnall Bloxham bazı denekleri bir önceki yaşamlarına döndürebileceğini söyledi. Bu deneklerin geçmiş yaşamlarıyla ilgili olarak anlattıkları, tarihsel açıdan araştırıldığında doğru oldukları ortaya çıktı.

12. yüzyılda yaşamış

Böyle bir hafızanın doğruluğu ile ilgili bilinen en önemli delil **Jane Evans Vakası**'nda görülür. Evans geçmiş yaşamlarından birinde, 12. yüzyılda İngiltere'nin York kentinde bir Yahudi kadını olarak yaşamıştı. Anlattığı Yahudi katliamı gerçeklere tamamen uyuyordu. Evans ayrıca yeraltı kemeri bulunan bir kiliseden de söz etti. Tanıma uyularak kilise bulundu. Kilise ne yazık ki, kemersizdi. Ancak bir kaç ay sonra kilisenin onarımı sırasında bir işçi, Evans'ın tanımına tıpatıp uyan bir kemer buldu.

Çok sayıda kanıt var

Araştırmacı **Jeffrey Iverson, More Lives Than One** (Birden Fazla Yaşam) adlı kitabını 1976'da yayımladı. Iverson, Bloxham'ın çalışmalarından çok etkilenmişti. Hipnoz altında geçmişe dönüş olaylarına yer verilen diğer bir kitap da **Peter Moss**'un **Encounters with the Past** adlı kitabıdır. Bu kitapta hipnoterapist **Joe Keeton**'ın konuyla ilgili çalışmalarından söz ediliyor. Fakat kuşkucular, geçmişe dönen deneklerin daha önceden birtakım kitapları okuyarak bu bilgileri edindiklerini iddia ediyorlar. Fakat bugün bir sürü inandırıcı kanıt vardır. Bunlar böyle bir kuşkuyu ısrarla sürdürmenin anlamsız olduğunu gösteriyor.

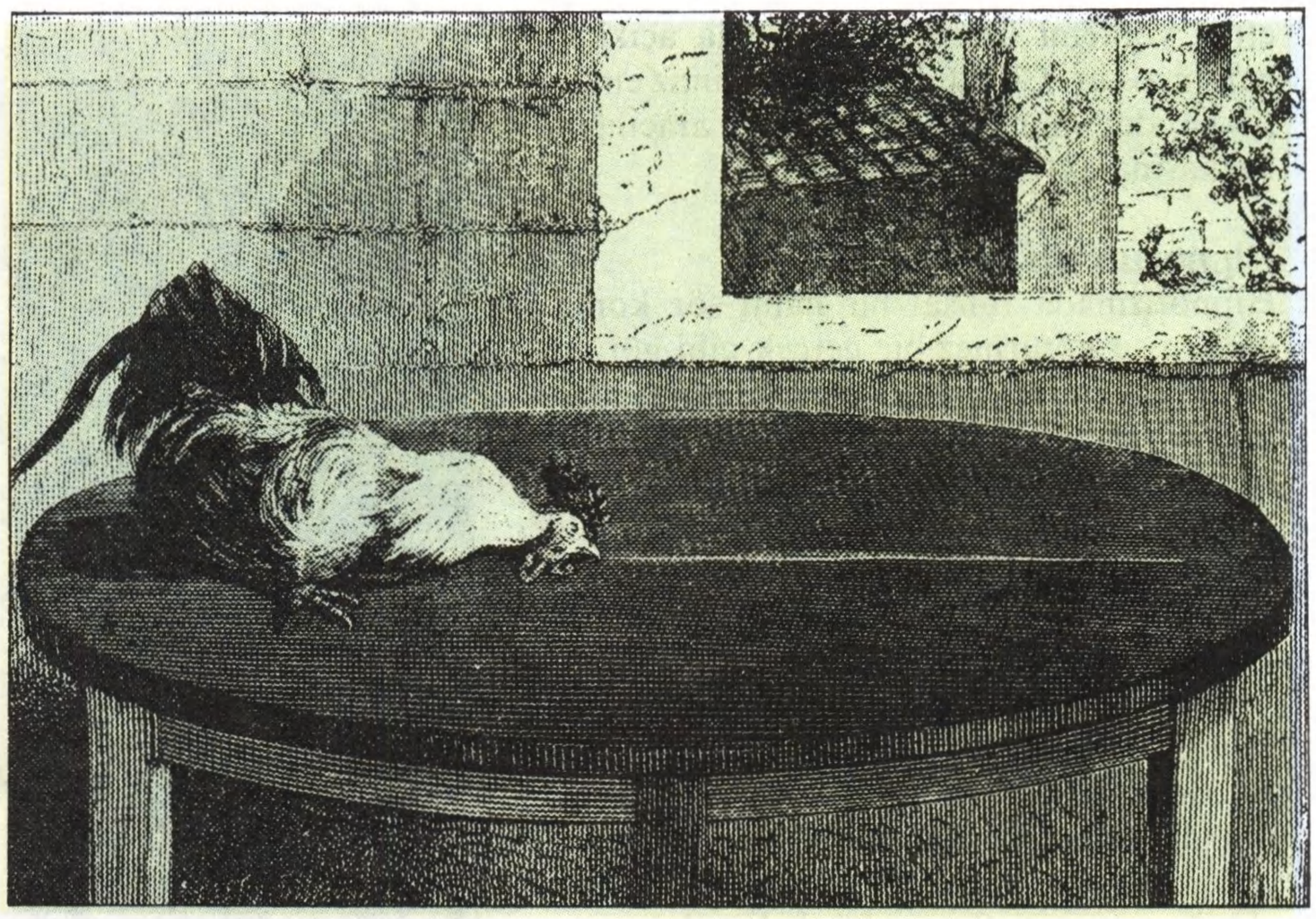

Bir tavuğun nasıl hipnotize edilebileceğini gösteren klasik bir deney. Tavuğun ibiği tebeşir çizgisine bastırılıyor. Tavuk çizgiden dışarı çıkamayacağını zannediyor (en üstte).

Fransa'nın Nancy kentinde deneyler yapan Profesör Bernheim, yalnızca isteriklerin değil, normal kişilerin de hipnotize olabileceğini gösterdi (üstte).

19. yüzyılda Fransız hipnotizör Dr. Berillon, gönüllü bir hastasını ünlü hipnotik bakışıyla "sabitleştiriyor" (solda).

Polisin hizmetinde

Diğer bir şaşırtıcı gelişme de, geriye dönüşün polisin yararına kullanılmasıdır. Bu ilk kez California'da denendi. Bu yolla kazalara ya da suçlara tanık olanlardan daha fazla ya da daha kesin bilgi edinilmesi öngörülüyor. Nitekim, bir keresinde, bir kaza yaparak kaçan bir otomobilin plakasını hatırlayamayan bir tanık, o yer ve zamana dönüş yaptığında otomobilin plaka numarasını tam olarak hatırladı.

Fakat polis böyle çok "şüpheli" bir yöntemin kullanılmasına pek ilgi göstermiyor. Bu da hipnotizmadan tam olarak yararlanılmasını engelliyor. Bu başarılı sonuçlardan biri, soyulan ve tecavüze uğrayan bir İsrailli kız olayında alındı. Kız, saldırganı hatırlayamıyordu. Ama hipnoz altında polisin saldırganı teşhis etmesine yetecek kadar ayrıntıları hatırlamayı başardı.

Daha fazla açıklama gerekiyor

Psikolog Dr. **Keith Hearne,** denekleri hipnotize etmeden "uyutma" olayını meydana getirebileceğini ileri sürüyor. Deneklere sadece telkin yoluyla istediklerini yaptırabiliyor. Bunu başarırsa ne olur? Uyurken rüya gördüğümüzü inkâr edemeyiz. Çünkü bazen insan güpegündüz hayaller görebilir. Hipnotize

etme yöntemi üzerine daha fazla açıklama yapılmalıdır. Çünkü bütün bildiğimiz emirlerin beş duyunun ötesinde bir duyu aracılığıyla başkasına aktarılabileceğidir.

Hipnozun işlevi ne?

Hipnotizmada ruhsal bir halin söz konusu olduğu su götürmez bir gerçek gibi görünüyor. Bu belirli tekniklerle uyarılabilinir. Bazıları bu uyarılma halinde birtakım yetenekler ve hünerler gösterirler. Bazı deneklerin oldukça kolay etki altında kalarak normalde istemedikleri şeyleri yaptıkları bir gerçektir. Ancak, bu hipnozun sadece bir yönüdür ve en önemlisi de değildir.

Hipnotizmanın diğer bir yararı da yeteneği artırmasıdır. Laboratuvarda hipnotize edilmiş deneklerle çalışmalar yapıldı. Hipnotize altındaki kişinin fiziksel ve zihinsel faaliyetlerde normal zamankinden daha becerikli olduğu saptandı. Sporcular da bundan yararlanabileceklerini anladılar. İngiliz profesyonel golf oyuncusu ve ünlü golf öğretmeni **S. L. King, Golfte Başarının Sırrı** adında bir kitap yazdı. Bu kitapta King, başından geçen bir deneyi anlatıyordu.

Bir gazeteci hipnotize edilmişti. Bu seansta King gazeteciye golf dersi verdi. Dersten sonra dışarı çıkması ve King'in gösterdiği gibi golf oynaması telkin edildi. Gazeteci hipnozdan sonra mükemmel golf oynadı. Yalnız gazeteciden habersiz, derin trans halindeyken son dokuz delikten dördünde her zamanki gibi oynaması söylenmişti. Tabii o da öyle yaptı. Her şeyi karıştırdı.

Sporcular uyguluyor

Ondan sonra birçok sporcu hipnoz seanslarına katıldı. Bu seanslarda hipnoz-sonrası telkin veriliyordu. Şimdi hipnozdan çıkacakları,

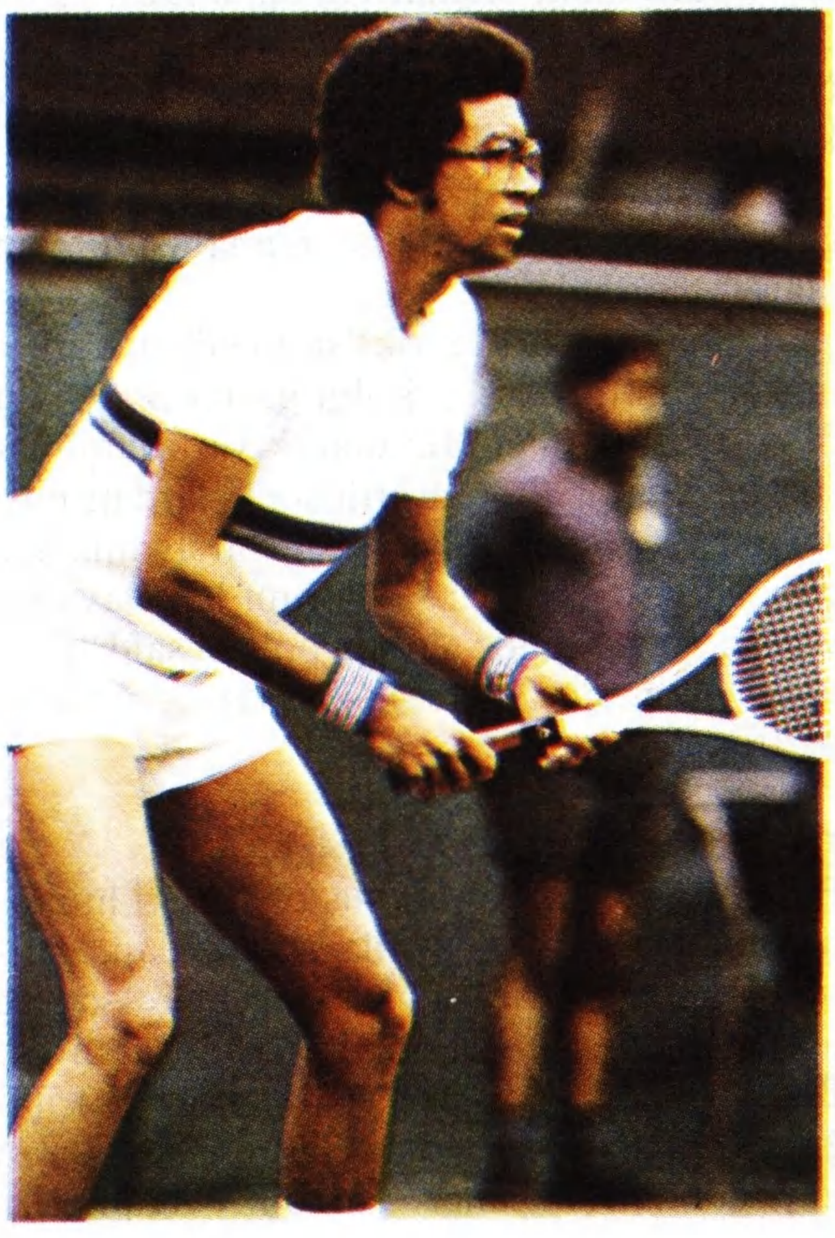

Amerikalı tenis şampiyonu Arthur Ashe, 1978 Wimbledon turnuvasında. Ashe de hipnoz sonrası telkinden yararlanan birçok sporcudan biridir. Sporcuların önemli karşılaşmalarda başarılı olmak için hipnoza başvurdukları biliniyor (solda).

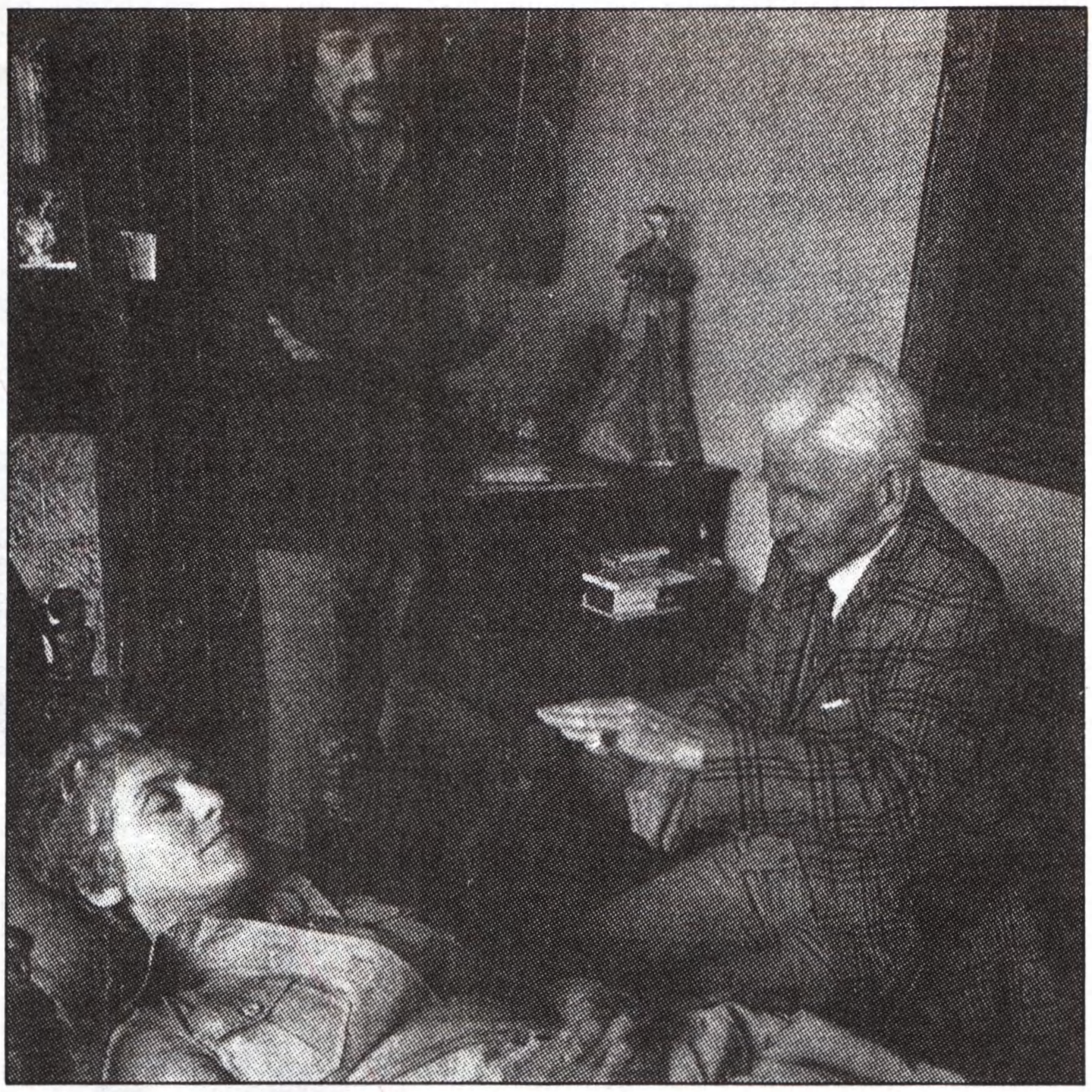

Araştırmacı Arnall Bloxham, deneği Jane Evans'ı geçmiş yaşamına döndürdü. Jeffrey Iverson, bu olayı izliyor. Iverson BBC'de Bloxham'ın kayıtları üzerine program yaptı ve "More lives than one" adlı bir kitap yazdı. Bayan Evans, 12. yüzyılda York'ta bir Yahudi kadın olarak yaşadığı dönemi ayrıntılı bir şekilde anlattı. Sanki Evans olayların görgü şahididir (üstte).

fakat oyuna başladıklarında tekrar hipnoza girecekleri telkin ediliyordu. İngiliz bovlingci **Bob Willis,** bu yöntemden yararlanan biriydi. Hoş, son yıllardaki kariyeri hipnozdan fazla uzun süre yararlanılamayacağını gösterdi. 1970'li yılların yüksek atlama şampiyonu **Roslaine Few** ve ABD Tenis Şampiyonu **Arthur Ashe**'in de hipnozdan yararlandıkları biliniyor.

Hâlâ karşı çıkanlar var

Bununla beraber, psikologlar hâlâ hipnoz üzerine sistematik ve geniş kapsamlı bir araştırma yapmaktan kaçınıyorlar. Çok azı bu konuda araştırma yapıyor. Büyük çoğunluğu araştırma yapmaktan çekiniyor. Hatta kimisi de onun varlığını inkâr ediyor.

Amerika'nın hayalet ışıkları

Amerika'da bazı bölgelerde, donuk kırmızı,sessiz ışıklar birdenbire ortaya çıkıyor. Bu ışıkları genellikle denizciler görüyorlar. Fakat, birçok tanık olmasına rağmen, ışıklar her zaman görülmüyorlar. Hayalet ışıkları görenler, kolay unutamıyorlar.

Bataklık yakamozu (ışığı) durgun suların üzerinde bir metan gazı gibi parlar. 19. yüzyılda yazılmış bir hikâyenin deyişiyle bu ışık, kulübenin penceresinden yayılan bir mum ışığına benzer. Bataklık yakamozu, tehlikeli yerlerde dolaşan çaresiz yolculara yol gösterir (üstte).

BATAKLIKLARIN ÇEVRESİNDE görülen birtakım ışıklar, nedenleri anlaşılana kadar, çeşitli söylenti ve inanışların gelişmesine yol açtılar. Bataklık yakamozu da denilen bu ışıklar, aslında bataklıkların içerdiği doğal gazlardan kaynaklanıyordu. Ancak kimi Avrupalıların inancına göre bu, ıssız bataklık çevrelerinden, bozkırlardan geçen yolculara kötülük yapmayı amaçlayan kaybolmuş bir ruhun ışığıydı. Kimilerine göre ise ışık, iyiliksever bir ruha aitti. Hatta halk arasında şöyle bir inanış da vardı: Nisanı mayısa bağlayan gece, büyücüler şeytanla buluşup dans ederler. Bu geceye Walpurgis Gecesi denir. İşte bu gecede bataklık ışığının gösterdiği yeri kazan, orada gömülü bir hazine bulur...

Bataklık ışığı, bazı hayalet söylentileri gibi baştan savma bir hayal ürünü değildi. Karanlık bastırdığında, cesaretlerini toplayıp da böyle yerlere gidenler bu ürkütücü ışığı görebiliyorlardı. Zaten ışıkları da bulununca bataklıkların doğal yapısı ortaya çıktı. Kırsal kesim insanı bile bu konudaki batıl inanışların yerine bu gerçek yapıyı koydu. Çünkü bir zamanların korkutan ışığı, bugün ev ve sokak lambalarında kullanılan renkli metan gazından başka bir şey değildi.

Doğa ve doğaüstü karışıyor

Romantikler hayal kırıklığına uğrasalar da bilim, sonunda bu esrarlı ışıkları açıkladı. Bunlar uçaklar, otomobil farları, tanımlanamayan uçan cisimler, kayan yıldızlar ya da göktaşlarından kaynaklanıyordu. Işıklar havada ya da deniz yüzeyinde yansıma ve kırılma yoluyla ortaya çıkıyordu. Ancak bu açıklama ışık olaylarının tümü için yeterli değildi. Bazıları bu olayları belli kalıplara sığdırmayı reddettiler. Amerikalı psişik araştırmacılarsa, ışıkların tümünü hayalet ışıklar olarak açıkladılar.

Hayalet ışıklar üzerine birçok Amerikan hikâyesi söylenir. Bunların kökeni doğaüstü olaylara dayanıyor. Ancak bir tanesi gerçek bir olaydan kaynaklanıyor. Olay, 1752 sonba-

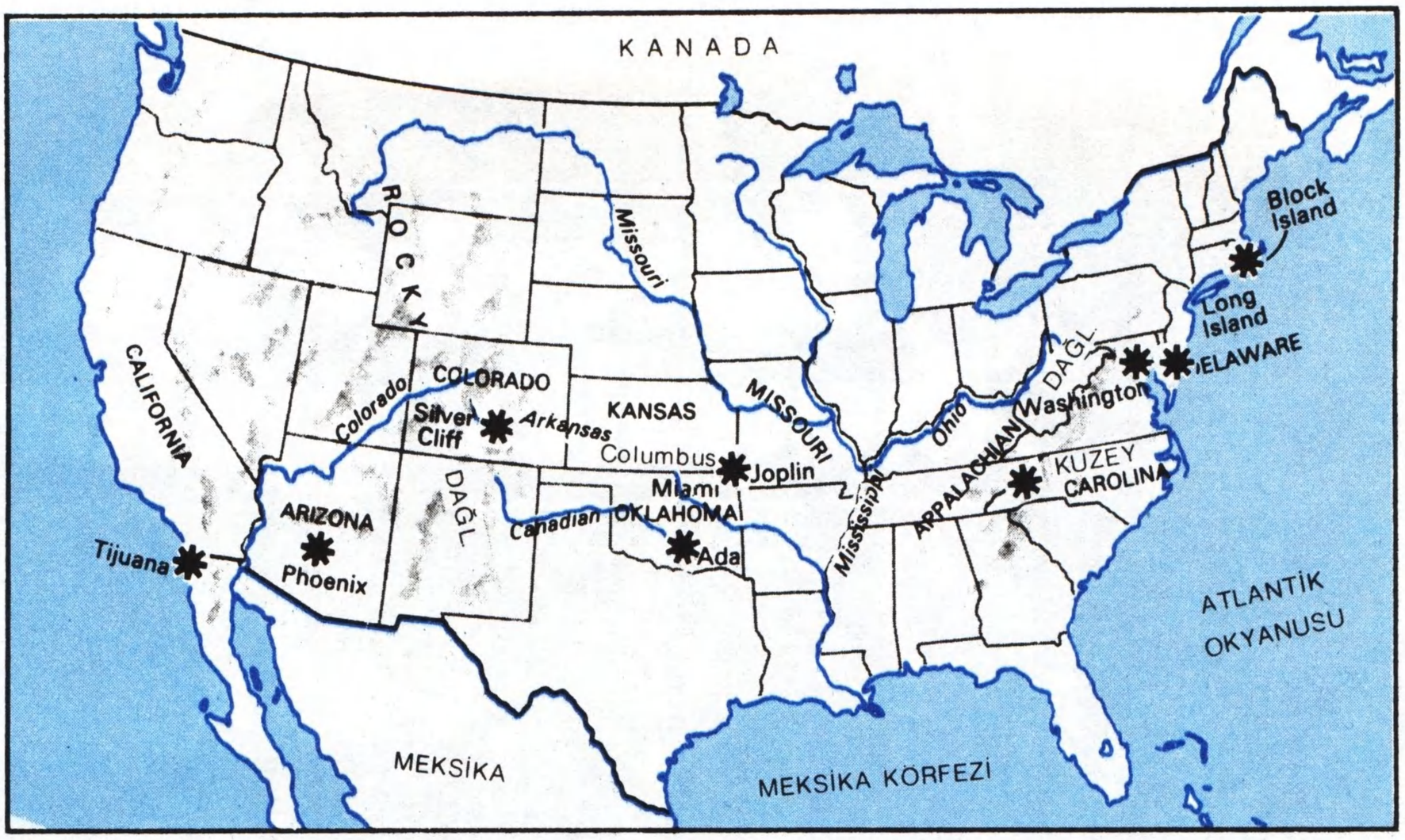

harında Hollanda'dan Amerika'ya gitmek üzere demir alan **Palatine** adlı gemiyle ilgiliydi. Yenidünya'da yeni bir yaşam kurmayı amaçlayan Hollandalı aileleri taşıyordu.

Amerika'da tekrar tekrar görülen ışıkların bulundukları yerler. Buradaki ışıkların birçoğunun ırmaklar ve su kollarıyla ilişkisi vardır. Fakat bu ışıklardan yalnızca biri, Arizona çölündedir (üstte).

Talihsiz bir gemi

Geminin hedefi Philadelphia idi. Fakat birçok olay geminin limana ulaşmasını önleyecekti. Kaptanın sarhoş olması, kaba tayfalar ve düzelmek bilmeyen kötü hava koşulları, yolculuğu engellediler. Bütün bunlar Palatine'nin aylarca denizde kalmasına neden oldu. Sonunda gemi New England sahiline ulaştı. Geminin kesin rotası için gemidekiler arasında tartışma çıktı. Bu tartışmanın ardından kaptan bir kaza sonucu öldü. Tayfalar kendi canlarını kurtarmak istediler. Yolcuları soydular ve onları yalnızca iki küçük filikası olan gemiyle kaderlerine terk ettiler.

Yılbaşına doğru bir sabah, Palatine, Block Adası kıyılarına oturdu. Bu ada, Long Adası'na 18 kilometre uzaklıkta ve Montauk-Gay Head bölgeleri arasında yer alıyordu. Bölgenin balıkçılık yapan yoksul halkı için bir geminin karaya oturması, alışık oldukları bir şeydi ve gelirlerine katkı demekti. Yolcuları indirdikten sonra gemiyi yağma ettiler. İşleri bitince de ateşe verdiler. Gemi batmaya başladı. Bu arada akıntı da gemiyi almış, karadan uzaklaştırmıştı. Derken yanan gemi gözden kaybolup gitti... Olay burada bitiyor. Fakat söylentiye göre, gemi gözden kaybolmadan biraz önce, güvertede gizlenmiş bir kadın ortaya çıktı ve imdat istemeye başladı. Ancak karadakilerin, geminin küpeştesinde çırpınan kadın için yapabilecekleri bir şey yoktu.

Kırmızı ateş topu

Sonra garip bir haber duyuldu. Block Adası'nın karşısındaki Rhode Adası'nda yaşayanlar yılbaşına kadar bir hafta boyunca geminin ara sıra yeniden alevlendiğini bildirdiler. Gemi alevleniyor, bazen de parlak-beyaz bir ışık görünüyordu. Olay, Westerly Sun bölge gazetesine bildirildi. Gemi, âdeta okyanusta kocaman, kırmızı bir ateş topuna benziyordu.

Hayalet gemilerle ilgili önemli bir olay, 1882'de **Scientific American** dergisinde yayımlandı. Olay Long Islandlı bir balıkçı teknesi sahibi ile arkadaşlarının başından geçti. Tekne sabihi, oldukça inandırıcı bir ifadeyi ısrarla sundu. Öyle ilgi çekti ki, tekne sahibi olayı kendine çıkar kaynağı edebilirdi.

Tekne sahibi ve arkadaşları ringa balığı avlamaya çıktılar. Montauk bölgesine yaklaşınca, arkadaşlarından biri o bölgeden geçmek istemediğini söyledi. Önce nedenini açıklamak istemedi. Ama sonunda o bölgede gece bastırınca ölüm sessizliğiyle seyreden gemiler görüldüğünü belirtti. Diğerleri buna gülüp geçtiler. Tekne Gardiner Körfezi'ne demirledi. Bu bölge, Block Adası'nın batısına düşüyordu. Bir süre sonra arkadaşı, tekne sahibini sarsarak uyandırdı. Korku içinde, denizi gösteriyordu. Tekne sahibi şöyle anlatıyordu:

"Gerçekten de iki yüz metre ötemizde bir gemi vardı, bizi sıkıştırıyordu. Körfez sütlimandı. Fakat gemi saatte on mil hızla ilerliyordu. Sonra, bize doğru yöneldi... Bayrağı salladım ve gemi geliyor, diye bağırdım. Artık yanı başımızda idi. Denize atlamaya hazırlandım. Tam o anda, gemi sanki bir ışık beneği halinde ufaldı ve yok oldu. O sırada, kaptan güverteye çıktı ve akli dengemizin yerinde olup olmadığını sordu." Teknenin sahibi neredeyse ünlü hayalet gemi 'Uçan Hollandalı'yı gördüğüne yemin edecekti.

Bir hafta sonra aynı şeyi tekrar gördüğünü ve geminin, âdeta kılavuzluk ettiğini anlatıyordu. (Uçan Hollandalı, fırtınalı havalarda Ümit Burnu civarında görülen ve gemicilere uğursuzluk getirdiği söylenen efsanevi gemidir.) Tekne sahibi, kaptana hayalet

gemiyi izlemesini söyledi. Aynı zamanda bir serpme ağ da denize atıldı. Ama sonuç sıfırdı.

Tekne sahibi olayın sonrasını şöyle anlatıyor: *"Şimdiye kadar bilinen en ağır ringa balığı dolu ağı çektik. Bana kalırsa bu ışık sığ kumsalda gezinen balıkların fosforudur. Hareket halinde milyonlarca balığın sırtı böyle bir ışık üretebilir. Fakat Long Adası'ndaki birçok insan düzenli olarak gidip gelen bir hayalet geminin var olduğuna inanıyor. Bu sanki ruhsal bir ticaret gemisidir."*

Bilimsel bir yaklaşım

Konu ilk olarak Profesör **W.F. Ganong** tarafından ayrıntılı olarak incelendi. Ganong'un bulguları, bu yüzyılın başında New Brunswick Ulusal Tarih Birliği Bülteni'nde yayımlandı. Birçok tanıkla görüşüldü. Tüm kanıtlar incelendi. Dört pozitif yön ele alınıyordu: 1) Ruhsal ışık sık sık sularda görülüyor. 2) Olay, bütün mevsimlerde görülse de en çok kış ve yaz aylarında görülüyor. 3) Olay, genellikle bir fırtına öncesinde görülüyor. 4) Işık, suyun üzerinde yarı küresel bir biçimde, biçimini değiştirmeden parlıyor.

Doğadaki ışıklar

Hemen hemen on yıl sonra hayalet ışıklar konusu bir hükümet soruşturmasına konu oldu. 1850'den beri Kuzey Carolina'nın Rattle Skane Knob kasabasındaki insanlar, bu ışıkları gözlüyorlardı. Bunlar bazen kırmızı, bazen de açık sarı oluyorlardı. 750 metre uzaklıktan, Brown Mountain platosundan ve Appalachians'ın kör uçurumundan görülüyordu. Birçok meraklı, bu bölgede boşu boşuna araştırma yaptılar. Bununla birlikte dağlardaki ruhların hikâyeleri gitgide arttı.

Brown Mountain'in ışıkları sonraki altmış yıl boyunca görülmeye devam etti. Sonunda Kuzey Carolina Kongresi üyelerinden biri, bu ilginç konuyu Washington'a iletti. 1913'te bir jeolog bunları incelemek için bu bölgeye gönderildi. Araştırmacı, dağı inceledi. Dağ, geniş bir alanı kapsıyordu. Adi Cranberry graniti içeriyordu ve yüzeyinde bataklık yoktu.

Böylece bataklık ışığı teorisi geçersiz oldu. Tanıklar, ışıkların genellikle akşam 19.00 civarında görüldüğünü ve yarım saat parladığını söylüyorlardı. Işıklar dört-beş kez parladıktan sonra yok oluyorlardı. Başka birileri de dağın yüzeyinden tek bir ışığın parladığını söylediler. Işık havai fişek gibi dolanıp sonra yok oluyordu.

Çeşitli yaklaşımlar

Jeolog, baştan savma bir raporla bütün ışıkları lokomotif farlarına bağladı. Soruşturma yapılmasına sebep olan kongre, bu defa ikinci bir araştırmacı gönderilmesine karar aldı. Yeni araştırmacı daha titizdi. Yerin jeolojik özelliklerini ve haritaları inceledi. Bu olayların yüzde 47'sinin lokomotif ışıklarından, yüzde 33'ünün araba farlarından, yüzde 20'

Kuzey ışıkları ya da (aurora borealis) Kanada'da Manitoba Gölü'nün üzerinde parlar. Uzaydan gelen elektrik yüklü taneciklerin yeryüzünden uzakta, atmosferde atomlarla çarpışması sonucunda bu parlama oluşur. Bu görüntü kuzey enlemlerinden düzenli olarak gözükür. Fakat daha güney bölgelerden bu görüntüler sık sık yanlış olarak yorumlanıyordu. Böylece bu görüntüler, havada görülen hayalet ve melek ordularının hikâyeleri üstüne bir açıklama olabiliyordu. Aurora, ufuk çizgisinin üstünde alçak olarak görüldüğünden yeryüzünde herhangi bir uzaklıktan parlayan ışıklara benzer. Bu yüzden de bu görüntü, birçok hayalet hikâyelerinin çıkmasına neden olmuştur (üstte).

sinin ise çeşitli biçimlerde çalılara vuran ışıklardan oluştuğunu belirtti. Ayrıca bu şartların, ışığı kıracak bir ortam oluşturduğunu söyledi.

Gelgelelim, 1925'te hazırlanan rapor, kırılma teorisindeki yanlışlıkları gösterdi. En azından, yetmiş yıldır gözlenen ve kaydedilen ışıklar vardı. Bu gözlemler tren yolunun yapımından yıllarca önce kaydedilmişti. İlk araba da 50 yıl sonra bulunmuştu. Ayrıca 1916'daki sel, tren ve araba yolunu işlemez hale getirmişti. Buna rağmen hayalet ışıklar devam ediyordu. Dikkat çekici bir nokta olarak belki şu söylenebilirdi: Işıklar uzun dalgalar halindeydi.

Özellikle uzun sürmüş kuraklıklardan sonra yok oluyorlardı. Hayalet ışığının görünmesine yardım eden su ise ırmak ya da okyanus olabilirdi (John ırmağı Brown Mountain'dan akıyordu). 1925'ten beri hiç kimse daha ileri bir açıklama getirmedi. Bununla birlikte ışıklar parlamaya devam ediyorlardı.

Araba ışıkları

Teksas, Missouri ve Oklahoma'nın birleştiği bölgede hayalet ışıklar düzenli bir şekilde parlamaya devam etti. Bu ışıklar, ayrıca turizme de yarar sağlıyorlardı. Bu alan üçgen biçimindedir. Bu üçgenin ana noktalarını Miami, Joplin ve Colombus kasabaları oluşturur. Bu kasabalar birbirlerinden yaklaşık 30 kilometre uzaklıktadır. Spring ırmağı bu üçgeni keserek 66. Amerikan anayoluna ulaşır.

Teoriye göre, arabaların farları ırmağın suyu ile kırılma yaparak bu ışıkları oluştur··· yorlar. Bu görüşe destek olarak da dürbü gözlediklerini, bazı ışıkların paralel ola uzandıklarını söylediler. Paralel ışıkların h bir çifti, kırmızı ya da beyaz renklerden oluş yordu. Bunlar oto yoldan geçen arabala arka ve ön farlarıydı.

Brown Mountain'dakiler bu teoriye itiraz ettiler. Bu ışıkların tarihçesi, otomobilin tarihinden çok daha eskiydi. Bir çiftçi lamba ışığında çift sürerken önüne aniden dikiliveren kırmızı bir ışık kümesi görünce traktörünü bırakarak kaçtı. Şimdiye kadar bu ışıklar korkutmaktan ya da büyülemekten başka bir işe yaramadılar. Bundan sonraki on yıl içinde ise bu üç kasabanın otel ve bar sahipleri bu olayı bir reklam aracı olarak kullandılar. Köyü "hayaletler köyü" diye adlandırdılar. Olay, turizm broşürleriyle ülkenin dört bir yanına yayıldı.

Missouri ile Joplin yakınlarında hayalet kulübenin sahibi, bu bölgedeki mucize ışıkları kendi yararına kullandı. Çalıların ötesinden ışıklar görülebiliyordu. Hayalet ışıklar görülmediği zamanlar ay ve gezegenler dikkat çeken bir seçenek olarak kullanılıyordu (altta).

Uzaktan çekilmiş bir grup Joplin hayalet ışığı fotoğrafı ödül kazandı. Öteki bölgelerdeki hayalet ışıkları da aynı koşullarda gözükür. Üç şeritli ana yol ve uzun tren yolu (en altta).

Mezarlık ışıkları

ABD'nin başka yerlerinde, değişik hayalet ışıkları vardır. Bunlardan biri Wet Mountain vadisindeki tepededir. Tepe hakkında oldukça karmaşık hikâyeler anlatılıyor. Ayrıca birtakım belgeler de bulunuyor. Bölge Colorado'dadır. Işıklar burada hemen hemen 100 yıldır her gece görülüyor. Ayrıca ışıklar geleneksel, olağanüstü olayların bir sonucu olarak, terk edilmiş mezarlık üzerinde odaklanıyorlar.

1880'de Silver Cliff ilçe merkezinde gümüşe hücum oldu. Bu hücum sonunda kasabanın nüfusu birdenbire 5 bine fırladı. Normal ölümler ve maden kazaları Boot Hill mezarlığını tıka basa doldurdu.Mezarlık, Wet Mountain'ın eteğindeydi. Hücum, başladığı gibi, çabucak bitti. Bugün yüz civarında madenci terk edilmiş binalarda yaşamaya devam ediyor.

Bir gün tuhaf bir olay oldu. Bir grup sarhoş madenci kazılardan dönerken mezarlıkta garip bir şey gördüler. Madenciler her bir mezarın başında dolanan mavi ışıklar gördüklerini söylüyorlardı. Bunlar sarhoşluğun yarattığı saçmalıklar değildi. Çünkü bu ışıkları, ertesi akşam normal insanlar da gördüler. 1956'da **Wet Mountain Tribune** gazetesinde ışıklarla ilgili bir yazı çıktı. Bu makale, Amerika'nın batısını karıştırdı. 1967' ye kadar bir şey olmadı. 1967'de **New York Times** gazetesi, araştırma için Silver Cliff'e bir görevli gönderdi.

Işıkları kovalıyorlar

İki yıl sonra **National Geographic** dergisinde bir yazı çıktı. Bu yazıda derginin yazı işleri müdürü **Edward J. Linehan, Bill Klein** ile birlikte ışıkları nasıl gözlediğini anlatıyordu. Bill Klein, oranın yerlisiydi. Karanlık bastırınca ikisi mezarlığa gittiler. Linehan arabanın farlarını söndürdü. Arabadan indiler. Klein işaret ediyordu: *"Oradalar, görüyorum; dolaşıyorlar..."*

Linehan da onları gördü... Belli belirsiz, uçuk mavi, yuvarlak ışık benekleri halindeydiler. Daha iyi görmek için bir adım attı. Fakat birdenbire yok oldular. Sonra yeniden göründüler. Linehan fenerini yaktı. Işıklardan birine doğru çevirdi. Fener ışığı, yalnızca mezar taşına yansıdı. Linehan on beş dakika kadar garip hayalet ışığı mezarlar arasında kovaladı.

Birçok insan Klein'a bu ışıkların, kasabanın lambalarından yansıyan ışıklar olduğunu söyledi. Linehan ufak tefek birçok ayrıntıyı hatırladı. O da Klein gibi bu teoriye inanmadı. Ama, Klein anlatmaya devam etti: *"Ben ve karım sis çok koyu iken de onları gördük. Halbuki o zaman kasabayı görmek imkânsızdı."*

Linehan, diğer teorileri de hesap etti. Bu ışıklar radyoaktif maden cevheri olabilirdi. Geiger testiyle bütün alanı taradı. Fakat radyoaktiviteden hiçbir iz yoktu. Hayalet ışıklar, bazı şakacılar tarafından mezarların üzerine sürülmüş boyalar da olabilirdi. Fakat bunu doğrulayan hiçbir kanıt bulunamadı. Çürümüş vücutların çıkardığı gaz fikri ise çok saçmaydı. Çünkü son gömme olayı bu yüzyılın başındaydı.

Sonuçta, Linehan yalnız bir tek açıklama olabileceğini söyledi. Bu da Silver Cliff'in eski oturanlarıyla ilgiliydi. Mavi-beyaz ışıklar, şimdi ölmüş olan madencilerin şapkalarının ışıkları idi. Onlar hâlâ bu terk edilmiş yerde gümüş aramaya devam ediyorlardı.

Bilinmeyen DÜNYASI

Bilinmeyen'den her okuruna hediye

RUHLARIN SESİ

OLAY YARATACAK KASET

4 kupon karşılığı bedava

Dr. Konstantin Raudive, 10 yıl süren bir çalışma sonunda, ruhlarla konuşmayı başardı ve bu konuşmaları banda kaydetti.

Türkçe açıklamalı kasediniz Bilinmeyen'den

KARACAN

Ruhların Sesi kasetine nasıl sahip olacaksınız:

Yanda ilkini gördüğünüz; 42., 43. ve 44. sayılarımızda 2., 3. ve 4.'sünü yayınlayacağımız 4 kuponu dergimizden keserek bir zarf içine koyunuz. Kasedin taahhütlü olarak adresinize postalanması için 250 TL'lik posta pulu ile birlikte kuponlarınızı adresimize yollayın. 120 dakika süreli, orijinal kayıtlı, "Ruhların Sesi" kasetiniz hemen adresinize postalanacaktır. Dileyen okurlarımız kasetlerini yayınevimizden de temin edebilirler. Adresimiz: Bilinmeyen Kaset Servisi, Posta Sorası 34410 Cağaloğlu İstanbul

BEDAVA, RUHLARIN SESİ KASETİ

Kupon No: 1

Adınız ve soyadınız: .....

Adresiniz: .....

PHILIPS
deep
OSMANBEY
deep
OSMANBEY
SIMTEL
deep
OSMANBEY
SONY
deep
OSMANBEY
"Bilinenin ötesinde"
1000' LERCE ÜRÜN
32 DEV FİRMANIN STANDINDA
deep
OSMANBEY
REVOX
deep
electronic center
Osmanbey, Halaskargazi cad. No.301
zemin 2 (Atatürk Müzesi Karşısı)
Tel: 133 03 88 – 133 03 89
deep
OSMANBEY